

J e g y z ő k ö n y v

az Országos Köznevelési Tanács

2010. november 11-én, csütörtökön, 10 órakor
az Oktatási Minisztérium (Budapest, Szalay utca 10-14.)
101. számú tanácstermében megtartott üléséről

Napirend:

1./ Tájékoztató a Nemzeti Alaptanterv tervezett változásairól

Előadó: dr. Kaposi József OFI szakmai és tudományos főigazgató-helyettes

2./ OKNT munkatervi javaslatok

Előadó: dr. Loránd Ferenc OKNT elnök

3./ Az új felsőoktatási törvény koncepciója

Előadó: dr. Hoffmann Rózsa oktatásért felelős államtitkár

4./ Egyebek

Elnököl: dr. Loránd Ferenc

Jegyzőkönyvvezető: Pavlánszky Éva (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetsége Beszédgyorsíró Szolgálat)

Az ülés résztvevői**Az Országos Köznevelési Tanács részéről:**

Barlai Róbertné
Görbe László
Dr. Hadházy Tibor
Dr. Hunyady Györgyné
Dr. Iker János
Dr. Kaposi József
Dr. Karlovitz János
Dr. Keszei Ernő
Dr. Loránd Ferenc
Dr. Nahalka István
Dr. Pukánszky Béla
Dr. Szabados Lajos
Dr. Szebedy Tas
Dr. Bátyai László
Dr. Pentelényi Pál
Uzsalyné dr. Pécsi Rita
Dr. Vekerdy Tamás
Dr. Závodszy Géza

Meghívottak:

Dr. Hoffmann Rózsa államtitkár
Vancsó Ödön
Wallnerné dr. Zsurka Ágnes

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 05 perc)

DR. LORÁND FERENC, az Országos Köznevelési Tanács elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó reggelt kívánok! Köszöntöm kedves vendégeinket, mindenekelőtt Hoffmann Rózsa államtitkár asszonyt, és megnyitom az ülést. Mindenki megkapta az értesítést, hogy az első napirendi pont az a beszámoló, tájékoztató lesz, amit Hoffmann Rózsa fog nekünk megtartani, úgyhogy át is adnám neki a szót.

DR. HOFFMANN RÓZSA államtitkár: Tisztelettel köszöntöm az Országos Köznevelési Tanács jelen lévő és még meg nem érkezett tagjait. Én kértem azt, hogy a felsőoktatási törvény koncepcióját első olvasatban az Országos Köznevelési Tanácsnak is bemutathassuk és meghallgathassuk az OKNT tagjainak a véleményét erről a törvényről.

Először is egy bocsánatkéréssel és egy köszönettel kell kezdenem, hogy a napirendet elnök úr a kérésemre megcserélte, de ismét mentegetőzőnöm kell. Mint bizonyára mindannyian tisztában vagyunk vele, a jövő félévben Magyarország tölti be az Európai Unió elnökségének a feladatát, és ebben a munkában én igen megtisztelő megbízatást kaptam: én kaptam meg az oktatási miniszterek elnöki feladatát, ami döbbenetes mennyiségű és mélységű feladatot jelent.

Tegnap megkezdődött egy alapos kormányzati felkészítés, amely gőzerővel folyik, és január 1-jétől már olyan ukázt kaptunk, hogy ne tervezzünk magunknak január 1-jére semmi programot, mert arra kell felkészülnünk, hogy állandó készenlétben és munkaidőnk akár 80 százalékában európai uniós feladatokat lássunk el.

Ennek jegyében a tegnapi, a mai és a holnap programom a héten legalább ötször vagy hatszor változott és felül kellett írni. Úgyhogy bármennyire is az volt a szándékom, hogy másfél órát veletek, önökkel maradok, mindössze fél órát tudok maradni. Ezért hoztam magammal és szeretettel bemutatom és köszöntöm Vancsó Ödön kollégát, aki az ELTE TTK-nak docense. A pecsétre vár már csak a kinevezése, a felsőoktatási szakterületen főosztályvezetői megbízást fog kapni. Kezdetől fogva részt vesz a felsőoktatási törvény koncepciójának kimunkálásában, ott volt a piliscsabai munkában is, tehát minden elemét ismeri, a munkaértekezleteken részt vett, ezért őt kértem meg, hogy jöjjön el, és sajnos, a hozzászólásokat már csak ő fogja tudni jegyezni a jegyzőkönyvön kívül, és amire kell, arra reagálni is fog.

Ilyen bevezetés után, remélve a megértést és ennek a rendkívüli helyzetnek az elfogadását, néhány gondolatot szeretnék itt megosztani az Országos Köznevelési Tanács tagjaival.

Mint ismeretes, meglehetősen nagy fába vágtuk a fejszét, egy új felsőoktatási, egy új közoktatási törvényen és egy pedagógus életpálya törvényen dolgozunk párhuzamosan. Időben úgy alakult, hogy egyáltalán közzétehető formában először a felsőoktatási törvény koncepciója jelent meg, de jól haladunk a másik kettővel is, amelyet szintén ide fogunk hozni. Ha jól tudom, ennek már a dátumát is kijelöltük, december elején, és hasonló módon időben el fogjuk tudni küldeni, és igyekszem majd úgy megoldani, de ígéretet már nem merek ezek után semmire sem tenni, hogy azt végighallgassam, hiszen ott az Országos Köznevelési Tanácsnak alapvető jogositványai vannak.

Mind a három törvénnyel kapcsolatban, de főleg a felsőoktatási és majdan a közoktatási törvénnyel kapcsolatban is azt azért fontos tudni, hogy egy új jogalkotási rend alakult ki most az államigazgatásban, aminek az a lényege, hogy a kormány először a törvényeknek a koncepcióját kívánja megvitatni és elfogadni. Ezért egy nagyon elhúzódó,

hosszadalmas munka egy törvény megalkotása. Tehát először egy koncepciót kellett elkészíteni, amelynek még kialakulatlan a műfaja is, mert még nem terjesztett be más törvénykonceptiót, tehát még ezt is tapogatnunk kellett, hogy ez pontosan hogyan fog majd kialakulni, a következő években nyilván kikristályosodik.

Azt a választ kaptuk a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumtól, hogy mindent, amit lényegesnek gondolunk majd a törvényben szabályozni, tartalmazza a koncepció, de értelemszerűen ez nem egy jogi normaszöveg, hanem a lényegét esszéisztikus stílusban leíró szövegszerű valami legyen. Ez tehát az egyik, ami értelmezésre szorul, hogy most egy koncepció van itt, amit a kormány a terveink szerint január folyamán fog tárgyalni, és ha elfogadja, nyilvánvalóan nem első olvasatban, akkor kapjuk meg a felhatalmazást arra, hogy a törvényt szöveget elkészítsük, tehát a jogi normaszöveget.

A jogalkotási rend akkorra időzíti a kötelező egyeztetést. Az tehát, hogy én most itt vagyok és jövőnk majd decemberben a közoktatási törvény koncepciójával is, az azt bizonyítja, hogy komolyan vesszük azt, hogy tényleg konzultációt kell folytatni ezeknek a törvényeknek a kapcsán. Tehát nem akarjuk azt a kéthetes, nagyon rövid időszakot formális egyeztetésekkel tölteni. Most még van arra idő, hogy valóban meghallgassuk a kritikákat, a kiegészítő véleményeket, a javaslatokat, és befogadjuk abba a koncepcióba, amit decemberben kell majd véglegesítenünk.

Ezért kérek mindenkit, hogy úgy viszonyuljon a szöveghez, ami látom, hogy itt van mindenkinél kinyomtatva, hogy ez egy vitaanyag, egy tervezet, amelyben nagyon sok kérdés természetesen még nyitva van.

Az egyeztetési folyamatot, mechanizmust természetesen megkezdjük. Tegnapelőtt a Rektori Konferencia, mint a felsőoktatás egyik legtekintélyesebb szervezete, nagyon jól fogadta, erről egy közleményt is kiadunk, és sok építő javaslattal gazdagították. Azt egyszerűen képtelenek vagyunk követni, hogy naponta átvezessünk javaslatokat. Nem is lenne jó munkamódszer, hanem megvárjuk a december 2-át, 3-át, addig pedig egy ember kifejezetten ezzel foglalkozik, hogy minden javaslatot összegyűjt. Utána én úgy értelmezem a mi kormányzati felelősségünket, hogy nekünk az a dolgunk, hogy utána mérlegeljük. Hogy milyen alapon? Nyilván szaktudás és lelkiismeret alapon, mert nem akarunk annak engedni, hogy aki a lehangosabban dörömböl az ajtón, annak engedjünk. Nyilván önök is értesültek róla, hogy a Hallgatói Önkormányzat itt már ultimátumszerű dolgokat fogalmazott meg. A maguk szempontjából igazuk van, de nekünk a felsőoktatás egészét és az ország jövőjét kell mérlegelni. Egyébként már egyeztettem velük és holnap is megyek a Hallgatói Önkormányzat vezetői akadémiájára. Győzködjük egymást, birkózunk egymással, de a decemberben véglegesítendő, bár akkor sem végleges, de változatba bele fognak kerülni nyilván azok a javaslatok, amelyek befogadhatóak és amelyek nem tördelik szét azt, amit egyáltalán akartunk.

Amit a Rektori Konferencia tegnapelőtt megfogalmazott, ott a hozzászólások 90 százalékát én magam is személyesen végig tudtam hallgatni, az nagyon biztató volt, mert jobbító javaslatokat tettek, esetleg egy-két hiányra mutattak rá. Ami miatt a Rektori Konferencia aggodalmaskodott, az nem a felsőoktatási törvény koncepciójából, hanem a költségvetési törvényt megalapozó salátatörvényből derült ki. Információim szerint ott már visszakozott a betérjesztő, tehát az egyetemi gazdasági autonómiát korlátozta volna nagyon az a javaslat, tehát ez még kidolgozás alatt van, az nem a felsőoktatási törvényből következik.

Ennyit mondjuk a menetrendre vonatkozóan. A másik lényeges változás, ami szokatlan és bizony, az oktatási államtitkárság apparátusában régóta dolgozó kiváló szakembereknél is sok problémát okoz és nálunk is, hogy azt szoktuk meg az elmúlt években, mondhatnám, hogy hús évre vagy még régebbre visszamenően, hogy egyre jobban túlburjánzottak a jogszabályok, és olyan törvények születtek, amelyek szinte kezelhetetlenek voltak.

A közoktatási törvényt egyszer megnéztem jogászokkal, az elmúlt 8 évben 46-szor módosította a parlament. A felsőoktatási törvényt nem néztem meg, azt nem tudom, de az is sok változáson esett át. Egyrészt egy túlszabályozott, követhetetlen, és ezáltal alulszabályozott törvény született, mert minél több részterületet kezdünk szabályozni, mindig fennmarad valami lyuk, amire nem született szabály, és akkor azt újabb módosítással próbálja a parlament vagy éppen az oktatásirányítás pótolni. Egyértelmű kormányzati szándék, hogy egyszerűbb, keretjellegű törvényekkel akarja a közigazgatást szabályozni.

Mi ennek jegyében tervezünk egy olyan keretjellegű törvényt, ahol nem fogunk minden részletkérdésre választ adni, viszont kinyitjuk a lehetőségeket. Ezért például mindjárt egy példát hadd említsek, amit kevesen értenek, ezért nem lehet elégszer elmondani. Itt van a kétciklusú felsőoktatási rendszer, amit a köznyelv csak bolognai rendszernek nevez, ennek a kérdése. Ebben a törvényben vagy a koncepcióban annyit lehet olvasni és nem többet, hogy kinyitjuk a lehetőséget a kétciklusú, azaz osztott képzés felülvizsgálatára, és párhuzamosan létezhetnek egymás mellett osztott és osztatlan képzések. Hogy ez mikor és hogyan fog történni, értelemszerűen ezt a munkát is el kell végezni, de ez horribilis mennyiségű szakonként végignézni, hogy egységesen hol kell visszatérni, vagy hol látja úgy a szakma, hogy visszatérhet az osztatlan képzéshez, és hol tartja meg az osztatott képzést. Egy-két információ van erre vonatkozóan, de ezt a fajta szakonkénti felülvizsgálatot, ami több száz felsőoktatási szakot jelent, ha nem ezret, magam sem tudom, ezt ennyi idő alatt nem lehetett elvégezni.

Tehát nemcsak az időhiány miatt, hanem egyébként is úgy gondoljuk, hogy nem szükséges ezt törvényben előírni, hogy hol, milyen képzés van, ez a képesítési és kimeneteli követelmények módosítását fogja jelenteni, ami nyilvánvalóan egy-két éves késéssel követi majd a törvényt, de a törvény lehetővé teszi ezt a fajta felülvizsgálatot.

Egy területet emeltünk ki, a tanárképzést, ahol nagyon valószínűsítettük, hogy a tanárképzésben az osztatlan képzéshez kell visszatérni, a törvényi koncepciónak ezt a részét például a Rektori Konferencia egyértelműen támogatta, és itt mondjuk még kritikai észrevételt sem tett.

Az elmúlt egy évben minden számottevő szellemi műhely így foglalt állást a tanárképzés mellett, úgyhogy nyilvánvalóan gondolom, hogy ez a kör a tanárképzés és a pedagógusképzés kérdéseit különösen és érzékenyen vizsgálja, ezért is kértem, hogy Vancsó Ödön jöjjön, aki ennek a résztémának az egyik vezetője volt, és minden javaslatra nyitott lesz, és gondolom, hogy a kérdések egy részére megvan talán az egyértelmű válasz. Úgyhogy talán ezt javasolnám első helyen, hogy ezt nézzék meg.

Ha megnézték a mellékletek felsorolását, akkor az bizony, elborzasztja az embert, hogy valami huszonvalahány jogszabály van felsorolva, amit el kell végeznünk, nincs mese, ezek nagy részét párhuzamosan akarjuk a törvénnyel elkészíteni, azért, hogy a törvényalkotók ne kényszerüljenek arra, hogy biankó csekket írnak alá, hogy lássák azt is, hogy mi a szándék a részleteket illetően is. És lesznek olyanok, amelyek persze egyszerűen fizikailag nem tudnak elkészülni a jövő tavasz végére, ezeket majd a későbbiek során fogjuk nyilvánvalóan kormányrendeletben, miniszteri rendeletben szabályozni.

Elképzeltető, hogy van lefedetlen terület, bár nagyon sok ember dolgozott ezen a törvényen, de a nagyon gyors munkában mindig vannak hibák. Tisztelettel és köszönettel fogadjuk, ha akár most, akár később rámutatnak olyan hiányokra, amelyekre nincsen utalás.

De az egészet így a szöveggel és a mellékletekkel együtt érdemes és célszerű nézni, mert mondok egy másik példát, már az elmúlt hetek konzultációi alapján vált világossá, hogy nagyon sok kérdés merül fel a finanszírozással kapcsolatban. A finanszírozásnak is csak az alapelveit rögzítették a törvénynek a törzsében, viszont ha jól emlékszem, ott van a 12. számú melléklet – de lehet, hogy tévedek –, amely egyértelművé teszi, hogy ezeknek a szabályait

külön jogszabályban fogjuk rögzíteni. Az alapelv a finanszírozásnál az, hogy szakítsunk ezzel a nagyon mechanikus, merev fejkvótaalapú finanszírozással, amely világszerte tudott és elismert módon nem kedvez a minőségnek. Az új törvény egyik legfontosabb feladata az, hogy a felsőoktatás színvonalát érezhetően és minél gyorsabban emelje. Ennek kellett alárendelni a finanszírozás céljait is. Sok egyetemi ember van itt, önök is nyilván tapasztalják, tudják, ha az egyetem arra kényszerül, hogy benntartsa az egyetemi padokban azokat, akik nem teljesítenek megfelelő módon, mert különben anyagilag ellehetetlenül, akkor ez nem kedvez a finanszírozásnak.

Amikor én olyan információk birtokába jutottam, mondjuk egy jogászprofesszor ismerősöm egy fél évvel ezelőtt mondta, hogy évek óta bizony, az első évre felvett hallgatóknak több mint felének az első zárthelyin vagy kollokviumon egyest kell adni, de nem lehet tőlük megválni, tovább kell vinni, mert különben tönkremenne az egyetem, akkor ez nem jó. Tehát a finanszírozásban az alapfeladatot, az egyetem működését egy kicsit el kell választani attól, hogy most éppen 100, 120 vagy 80 hallgató van azon a szakon, de természetesen a hallgatói létszám is számít. Tehát ezt 15 százalékban, az alapfeladatot 70 százalékban, a tudományos kutatói feladatot pedig további 15 százalékban javasoljuk meghatározni, a részletek kimunkálása pedig folyik. Tehát ez csak az alapelvet rögzíti.

Ami nagy port vert fel az elmúlt időszakban, az a Hallgatói Önkormányzatnak a fellépése. Arról a kommunikációs viharról, ami az elmúlt napokban a sajtóban megjelent, csak annyit szeretnék mondani, hogy ott azért van egy kis probléma, a dolog nem így van, hogy nem egyeztettünk. Az egyeztetés valóban nem történt meg, de a szöveget többször is elküldtük az oktatási bizottság elnökének. Úgy látszik, hogy meglepedkezett róla, és ebből egy ilyen eszközt csinált most, de az egyeztetés ott is zajlik. Mellesleg nem a Fidesz és a KDNP két különböző véleményéről van szó, mert nagyon sok fideszes képviselő is részt vett ebben a munkában, tehát ez most egy ilyen kommunikációs vihar, ebben a körben úgy gondolom, hogy nem érdemes ezzel foglalkozni.

Amivel viszont kell, az a Hallgatói Önkormányzat fellépése és annak az előzménye. Én magam nagyon fájlalom, hogy az emberi tisztességesség vagy tisztességtelenség időről-időre azt eredményezi, hogy illetéktelen kezekbe juttatnak sokan szándékosan anyagokat, és ez a sajtónak persze nagyon jó, mert azt tudja mutatni, hogy ő mennyire képes van. Viszont kikerült a világhálóra sok munkaanyag, ami időközben változott. Amit önök megkaptak, már az a koncepció, amit a miniszteri értekezlet jóváhagyott. Miniszter úr személyesen az egészét átolvasta, órákat töltöttem vele én is, hogy átbeszéltük. Tehát nem felel meg a valóságnak az, hogy a miniszter úr majd ezt visszavonja, mert neki nem tetszik, beledolgozott és jóváhagyta. Ő is tudja, hogy több vitatható vagy nyitott pontja van, de hiszen pontosan ez az új jogalkotásnak az egyik célja, hogy igenis, legyenek vitatható, nyitott pontok, hogy mire a kormány elé kerül, letisztuljon az anyag.

Így jutott a Hallgatói Önkormányzat kezébe is több változat. Három ponton opponálják meglehetősen hevesen a törvénytervezetet. Lényegében mind a három kérdés nyitott. Az egyik a hallgatói részvétel aránya, amit 15 százalékban állapítottunk meg, szemben a mostani körülbelül 33 százalékkal. Európa-szerte és világszerte 10-35 vagy 40 százalék között van a hallgatói részvétel, nincs tehát olyan standard, ami egyértelműen azt mondaná, hogy muszáj ragaszkodni a korábbi 33 százalékhoz. Az az egyetemi professzori kör – és ez mondjuk mintegy 40-45 embert jelent -, akik az alapkoncepciónak az alapanyagán nyáron dolgoztak, ők egyértelműen úgy látták, hogy nem jó ilyen nagy hallgatói részvételt biztosítani. A részvételt senki nem kérdőjelezi meg, az, hogy ott legyenek a fontos döntéshozatalnál, de a 10-15 százalékot elégségesnek tartották. Ezt természetesen a hallgatók úgy élik meg, hogy egy szerzett jogot visszavettünk tőlük, ez ügyben majd még folyik az egyezkedés, nem tartom kizártnak, hogy politikai döntés fog születni ezen a téren.

Elmondanám azért, hogy mi van a megfontolás mögött, és a többi hallgatói kritikával illetett passzus mögött is. Mi azon az állásponton vagyunk, hogy az universitas eszme a középkori bolognai egyetem óta mindig is az oktatók és a hallgatók közös munkáján alapuló haladás a tudomány meghódítása irányába. De ez nem jelent egyenrangúságot, mert a felelősség alapvetően mégiscsak az oktatóké, akik képzettek, akik nagyobb tudásúak, és jóllehet, ez párbeszédre alapuló közös munka a hallgatók és az oktatók között, de éppen az említettek miatt azért az oktatók markáns szerepe számunkra megkérdőjelezhetetlen minőségi és egyéb vonatkozásban.

Emiatt a hallgatókra, a véleményükre oda kell figyelni, a részvételük fontos, de nem szükséges nekik annyi kérdésben egyetértési jogot adni, amely eddig megvolt.

A másik vitatott pont ez a tanulmányi és vizsgaszabályzat vagy kreditszabályzat fölötti egyetértési jog. Miután sok olyan történetet ismertünk, amely arról szólt, hogy a hallgatók lefelé viszik a színvonalat, mert nem annyira bölcsek még talán, vagy annyira érettek, hogy belássák, hogy nekik is az az érdekük, hogy ha komolyabban veszik a tanulást, ezért úgy gondoltuk, hogy egyetértési jog nem, de véleményezési és javaslattevő jog természetesen ott van nekik, mert fontos, hogy ők hozzá tudjanak járulni.

Pillanatnyilag tehát ez szerepel, hogy csak véleményezési joguk van, a többi kérdésben pedig egyetértési joguk van. Tehát az valami sajtóhibás anyag volt, amiből ők ezt vették ki, hogy semmiben nincs egyetértési joguk. Ez a törvénykoncepció szöveg minden másban, amiben eddig egyetértési joguk volt, azt meghagyja, itt veszi vissza véleményezési és javaslattevő joggá.

A harmadik ominózus kérdés, ami tényleg több variációban szerepelt a törvényben, ezt is elmondom, hogy hogyan van, és örülnék, ha az Országos Köznevelési Tanács is elmondaná ezzel kapcsolatban a véleményét, az a vizsgák száma. Tehát az, ami a kreditalapú felsőoktatási értékeléssel együtt bevonult nagyon sok felsőoktatási intézménybe, hogy korlátlanul lehet az idővel és vizsgaszámmal játszózni, ez az oktatói kar egyöntetű véleménye alapján nagyon minőségromboló tényező volt. Ezért úgy gondoltuk, velük együtt, illetve elfogadtuk azt a javaslatot, hogy szabjunk határt a parttalan vizsgázgatásnak, hiszen ezáltal mégiscsak a felsőoktatás minősége fog javulni. Az első verzióban négy vizsgalehetőség volt, aztán egy későbbi verzióban az szerepelt, hogy maximum négyszer vizsgázhat egy tárgyból, ha a negyedik is sikertelen, akkor ötödik alkalommal egy független vizsgabizottság előtt tehet vizsgát, akár egy más felsőoktatási intézmény oktatóiból álló vizsgabizottság előtt.

Én magam ezt tartanám a legszerencsésebbnek. Voltaképpen ezt a hallgatók tetszéssel is fogadták, mint lehetőséget, de utána más oldalról pedig olyan nyomás érkezett, hogy végül is kivettük a vizsgák számának a korlátozását ebből a törvénytörvényből. Ahogy most a sajtótájékoztató írott anyagából értesültem, most azt követelik a hallgatók, hogy szabályozzuk a törvénykoncepcióban a vizsgák számát.

Ezért nagy tisztelettel arra kérem önöket, hogy jó lenne, ha ebben mondjuk állást foglalnának, annak megértésével, hogy ezek a hallgatók, akik most ott vannak az egyetem padjaiban, a jövő értelmiségét jelentik, képezik. Aki négyszeri vagy ötszöri alkalomra nem tudja bizonyítani, hogy a követelményeket teljesítette, ott vagy kapacitásbeli vagy akaratbeli gyengeség van, és nem érdekünk egy olyan országot építeni, ahol a feladataikat, a kötelességeiket ilyen lazán vevő fiatalok esetleg sokasága hagyja el az egyetemet. Amikor mi jártunk egyetemre, akkor kétszeri, háromszöri utóvizsga után repültünk és tudomásul vettük, és lám, mégis itt vagyunk. Lemorzsolódás mindig volt, van, nem az a célunk, hogy lemorzsolódjanak, hanem az, hogy vegyék komolyan a feladatukat.

Úgyhogy ezt valahogyan szabályozni kell. Őszintén szólva meglepett a hallgatóknak most ez a reagálása, de ez ilyen, úgyhogy holnap megyek hozzájuk, majd tisztázom velük, hogy most voltaképpen mit akarnak, mert ugyanakkor arról engem győzködtek, hogy ők is

pontosan látják, hogy korlátokat kell szabni, mert ők is tudják, hogy azért a minőséget biztosítani kell. De jó érv lesz itt, ha az Országos Köznevelési Tanács akár ebben a kérdésben állást foglal.

Körülbelül ennyi, mert a többit kiolvashatták a szövegből. Köszönöm szépen, hogy meghallgattak. Még néhány percig itt tudok maradni, és utána Vancsó Ödön kollégámat tekintsék úgy, hogy be fog számolni mindenről részletesen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Egyetlen korrekciót szeretnék ehhez a szöveghez fűzni, ami elhangzott, hogy kiolvashattuk volna a szövegből, ha rendelkezésünkre állt volna a szöveg. Ezt a szöveget nyomtatott formában itt találtuk meg először az asztalon.

DR. KOSINSZKY ZSUZSANNA: Elektronikusan mindenkinek megküldtük, akkor, amikor felkerült az OKNT honlapjára, gyakorlatilag utána öt perc múlva kiment mindenkinek az értesítés. Ez csak egy plusz, hogy aki nem tudta esetleg átnézni, nem kapta meg, most át tudja nézni.

DR. HOFFMANN RÓZSA államtitkár: Egy gonddal kevesebb, kedves elnök úr.

ELNÖK: Egy gonddal kevesebb. Hozzászólások, kérdések?

DR. PUKÁNSZKY BÉLA: Próbálok a jegyzőkönyv részére artikuláltan beszélni és összeszedni magamat, hogy érthető legyek.

Vannak különféle fajsúlyú kérdéseim. Az egyik az, most oldalszámot hadd ne mondjak, mert én az elektronikus anyagból dolgoztam, de bizonyára lehet látni, van az anyag elején, definiálja a koncepció kidolgozója, az a team, aki ezen dolgozott, hogy többféle bachelor, többféle alapképzési szak van, van gyakorlati és akadémiai jellegű. Ha jól tudom, az akadémiai jellegű záróvizsgával zárul, és innen lehet a mesterképzésbe továbblépni.

Megengedve azt a helyzetet, hogy esetleg megmarad a mesterképzés és nem lesz mindenből osztatlan képzés, akkor kérdezem, hogy a gyakorlatiból nem lehet továbblépni a mesterképzésbe? Vagy akkor már előre megmondjuk, hogy ha valaki mondjuk teszem azt egy atipikus bachelorben mondjuk bemegy a tanítóképzésbe, bemegy az óvodapedagógiába, bemegy a gyógypedagógiába, a nagyon gyakorlatias képzésbe, a konduktorképzésbe, ezután nem léphet tovább? Ezeknek van ugyanis mesterképzése. Ez az egyik kérdésem.

A másik kérdésem, ami ide kapcsolódik, a gyógypedagógus-képzés, a 23. oldalon, nem ebben az anyagban, hanem egy másik, fent lévő anyagban, a struktúrában nem szerepel, és ez engem egy kicsit megijesztett most, miután most némi közöm kezd lenni a gyógypedagógus-képzéshez. Nyilvánvalóan ez kimaradt, tehát az óvodapedagógus, kisgyermeknevelő, tanítóképzés és egyéb mellett kérjük tisztázni, hogy a gyógypedagógus szak is valamilyen szinten a struktúrába kerüljön be. Itt az alapképzésről beszélek.

A következő már inkább elvi jellegű kérdés: a tanárképző intézet az egyik szöveghelyen úgy szerepel, hogy a karok mellett végzi a tevékenységét, a másik szöveghelyen a karokkal egyenrangú egységként definiálódik, amely irányítja, szervezi és ellátja. Kérdezem, hogy ez egyfajta logisztikai centrum lesz, vagy esetleg együvé telepítjük a pedagógia, pszichológia, tantárgypedagógia, szakmódszertan szakokat is? Én az utóbbit szívesebben látnám, és csak egy nagyon halvány megjegyzés, nem javaslat, hogy talán célszerű lenne a már meglévő konstrukciókat engedni tovább, mert azért vannak olyan egyetemek, ahol karok végzik a tanárképzés koordinálását. Ahol nincs ilyen, és ahol mondjuk egy elbújtatott intézetben vagy tanszéken próbálják meg az egész egyetemi tanárképző munkát integrálni, szervezni, ott értelemszerű, hogy rektorközvetlen intézetre volna szükség. Ezt a koncepciót

egyébként Debrecen működteti, Szeged is próbálkozott valami hasonlóval, erről most hadd ne beszéljek.

Tehát a tanárképző intézet funkcióját szeretném megkérdezni, hogy mi. Köszönöm szépen, hogy meghallgattak.

ELNÖK: Keszei Ernő!

DR. KESZEI ERNŐ: Köszönöm szépen a szót. Tisztelt Államtitkár Asszony! Elnök Úr! OKNT-tagok! Egyrészt érintettségem okán, mert ha nem az OKNT-tagságomat nézem, ahová a Tudományos Akadémia delegált engem, én magam is részt vettem a három munkacsoport egyikének vezetőjeként, ez a Bologna bizottság volt. Úgyhogy ha államtitkár asszony megengedi, akár röviden válaszolhatok is az egyik itt felmerült kérdésre. Amennyire én a munkacsoport véleményét ismerem.

Államtitkár asszony rákérdezett három dologra, ezért amíg itt van, szeretnék ezekről egyetemi oktatóként konkrétan, és civilben rektorhelyettesként is nyilatkozni.

A hallgatói részvétellel kapcsolatban nekem az a tapasztalatom, ami mostanában az ELTE-n jó tapasztalat, hogy nem a számaránytól függ, hogy a hallgatók véleménye mennyire jelenik meg vagy nem jelenik meg, hanem az együttműködési készségtől, ami két oldalon múlik. Ha ez az együttműködési készség jó, akkor 10 százalékkal is jól lehet dolgozni, ha az együttműködési készség rossz, akkor viszont nagyon nagy az a 33 százalék, és bizony, vissza lehet vele élni.

Tehát azt gondolom, hogy mértékadó hallgatói vélemények hozzá tudnak járulni egy csökkentettebb jelenléthez. Hadd ne említsem a példákat, nyilván mindenki tudja, hogy mit jelentenek ezek a visszaélések.

A vizsgák száma. Azt gondolom, hogy a kétszeri tárgyfelvelet teljesen lojális a hallgatóval szemben, ami benne volt a tervezetben, és a kétszeri vizsga mindegyik alkalommal, az is lojális. Manapság nem úgy viszonyul egy nagyobb tömegű hallgatói létszám a vizsgákhoz, mint annak idején mi, ezért egy kis lezserséget benne lehet hagyni.

Azt gondolom, hogy ez a plusz 1-es vizsga, egy más intézményben, az talán túlzás, de egy független bizottság előtt, ebbe bele lehetne írni, hogy indokolt esetben, ha van mire hivatkozni, hogy miért nem sikerült négyszer levizsgáznia.

Röviden szólva: a kétszeri tárgyfelvelet, a négyszeri plusz egyszeri méltányossági vizsgaalkalmat támogatni tudom.

Az egyetértési jog. Sajnos, ezzel is vissza lehet élni, emiatt azt gondolom, hogy racionális dolog a tanulmányi és vizsgaszabályzat ügyében az egyetértési jogot nem megadni. Itt is az együttműködésen múlik, egy jó intézményi vezetés kénytelen együttműködni a hallgatósággal, és ezt meg lehet oldani. Hadd ne mondjam azt, hogy Bolognában, Olaszországban azt hiszem, 9,5 százalék körül van az előírás, de a bolognai egyetemen csak 7 százalék a hallgatók szavazati jogú részaránya a szenátusban, és ez ott láthatóan senkit nem zavar. Rákérdeztem egy bolognai embernél, és azt mondta, hogy nem tudja, kérdezem meg a kancellárt, de addig már nem mentem el. Nyilván ott is jó az együttműködés.

Pukánszky kollégám kérdése...

DR. HOFFMANN RÓZSA államtitkár: Bocsánat, most szóltak, hogy mennem kell. További jó munkát kívánok! Viszontlátásra! *(Dr. Hoffmann Rózsa távozik az ülésteremből.)*

DR. KESZEI ERNŐ: Az akadémiai alapszakok, hogy most bekerült a koncepcióba az, hogy van olyan, hogy akadémiai, és van olyan, hogy gyakorlati, ez szó szerint benne volt a Bologna-munkacsoport javaslatában. Az egyik felvetője a dolognak én magam voltam. Ennek

az az oka, hogy vannak olyan hallgatók, akik eleve nem gondolkodnak másban, mint egy ötéves képzésben, netán doktori képzésig eljussanak. Tehát erre tervezik a tanulmányaikat. A bolognai rendszer abból a szempontból jó, hogy a mobilitást arra építi, hogy kapjon minden lehetséges kimeneti ponton egy diplomát, amivel elmehet akárhová, a 47 országot átfogó európai felsőoktatási térségben.

Ezért a kettő úgy egyeztethető össze, hogy megengedőleg bekerül oda – és itt a megengedőleg a fontos, mert a kérdés erre vonatkozott -, hogy valaki ne egy szakmailag megalapozott és diplomamunkával végződő tanulmány végén kapja meg a diplomát, hanem egy olyan tanulmány végén, amelyik nem jogosít másra, mint arra, hogy továbbhaladjon vele. Ezért szabadon válogathat a kreditjei között, csak a 180 legyen meg, de nem kell neki szakdolgozatot írni, és lehetőség szerint más intézményben is jogfolytonos legyen a hallgatói jogviszonya.

Amennyiben ez neki nem tetszik, akkor még egy félévet hallgathat, plusz két félévet finanszíroz az állam államilag finanszírozott szakokon is, és kiegészítheti olyan kreditekkel a tanulmányait, ami szükséges egy nem akadémiai, hanem gyakorlati diplomához, megírhatja a szakdolgozatát.

Ezzel együtt úgy gondoltuk, hogy megmarad a régi átjárhatóság, sőt újabb lehetőségek nyílnak. Remélem, ezzel valamelyest válaszoltam arra, hogy nincs beleírva tételesen a törvénybe, hogy egyébként azon szakokról, amelyik nem ilyen akadémiai, azokról ugyanúgy tovább lehet menni, az természetszerű, ott felvételit kell tenni vagy jelentkezni kell az új szakra, nemcsak egy egyszerű átvétel, mint ennél a német mintára konzekutív képzésnek nevezett folyamatban.

Végezetül még egy dolog a tanárképző intézetekkel kapcsolatban. Az a véleményem, hogy a szervezeti részt nem kellene sem a törvényben, sem a miniszteri szintű vagy kormány szintű jogszabályban megállapítani. Nagyon jól mondtad, vannak intézmények, ahol ez egy kisebb csoport, vannak intézmények, ahol egy egész kar, én speciel az ELTE-ről jövök, ahol ez egy egész kar, sőt több kar érintett ebben. A szervezeti megoldást rá kellene hagyni az intézményre. A minőségi előírásokat kellene pontosan megfogalmazni.

Végül, nem akarok sokáig beszélni, egyetlen nagyon fontos dolog, ami a Bologna-munkacsoport anyagában nagyon világosan szerepelt: a minőség. A Magyar Akkreditációs Bizottság akkreditál, más nem akkreditálhat, hiszen nincsenek meg hozzá a kompetenciái. A miniszter nem akkreditálhat, a miniszter engedélyezhet. A MAB nem engedélyezhet, az nem az ő kompetenciája. Tehát külön kell választani ebben a törvényben, hogy a MAB akkreditál, a miniszter pedig javaslatot tesz a szakindításra, vagy kar létesítésére, vagy bármire, amiről szó lehet a MAB akkreditációjában. Ha a miniszter engedélyez olyan oktatási formát, kart, intézetet – azt már nem a minisztérium engedélyezi -, vagy szakindítást, amelyet a MAB nem akkreditált, akkor kerüljön bele a diplomába, hogy ez egy nem akkreditált szak diplomája. Ilyen egyszerű a dolog.

Mondhatnám példának Romániát, ahol addig nem akkreditálnak semmilyen intézményt, amíg ki nem megy egy komplett képzés, tehát alapképzés esetében a 6 vagy 7 féléves képzésen végig nem mentek, addig akkreditáció nélkül képez hallgatókat. Azoknak is benne van a diplomájukban, hogy nem akkreditált képzésben végeztek. Aztán ha akkreditálják az intézményt, akkor rögtön akkreditált a képzés.

Tehát mondom még egyszer: tudom én, hogy ez egy kis ország, tudom, hogy a MAB sajnós, szakemberhiány lévén, a felsőoktatási intézmények oktatóiból tevődik össze. Ennek ellenére mégiscsak jobban ért ahhoz, amivel foglalkozik, mint a miniszter. A miniszter nem vállalhatja azt a felelősséget és kockázatot, hogy ő akkreditáljon.

Még egyszer mondva: a MAB akkreditáljon, a miniszter engedélyezzen, a kettő ne keveredjen össze. Ha még marad idő a későbbiekben, akkor apró részletekről is tudnék beszélni, de egyelőre ennyit szeretnék elmondani. Köszönöm a figyelmet.

DR. PUKÁNSZKY BÉLA: Visszakérdezhetek esetleg? Mi legyen a technika? Most nagyon sok fontos dolgot hallottam, amit értek is meg nem is. A tanárképzésnek azért tisztázni kellene mégiscsak a funkcióját, a szerepét, mert nosztalgikus hajlamok, jól tudjuk, hogy az 1800-as évek közepétől működik, Kármán Mórék azért hozták létre, hogy megregulázzák azokat a professzorokat, akik történészként eljutottak a középkorig és ott szépen szétekintettek, Kármánék pedig rendet raktak, hogy ha már valaki történelemtanárnak készül, legalább jusson el a saját koráig.

El kellene dönten, mert nekem semmi problémám ezzel, csak akkor döntsük el. Itt nagyon szépen elmondta kollégám, hogy megengedjük azt is, hogy karon legyen, de azt le kellene írni, mert az egyetemi emberek egy része mégiscsak az írott szó alapján szeret az utolsó parancsnak engedelmessé válni. Azt nagyon jó, hogy elmondtad, hogy az elméleti és a gyakorlati bachelor között mi a különbség, tisztelettel kérem, hogy akkor a gyakorlatiból is lehessen átlépni elméletibe... *(Dr. Hunyady Györgyné: Ez nincs benne.)*... tehát azért a gyakorlati egy zsákutcát vizionál előttem.

Első szakmamban csellótanárnak készültem valamikor, tehát akkor létezik egy hároméves gordonka, egy ötéves, be lehet indítani bármikor az osztatlan ötéves képzést, és majd eldönti a szenátus, és a MAB csak a következő intézményi akkreditációkor néz rá, ami mondjuk öt évvel később lesz. Ezt azért gondoljuk át. Hányfajta képzési ösvényt kell majd kidolgozni a rektorhelyettesnek ahhoz, hogy lesz egy olyan gyerek, aki bemegy a gyakorlati bachelorba, aztán szeretne átmenni az elméleti bachelorba, de aztán meggondolja, mert van ötéves szak is... nem folytatom tovább.

A lényeg az, hogy tisztelettel kérem, ha a bolognai képzésnek azt a filozófiai elemét megtartjuk, hogy rugalmasan lehet ide-oda menni a képzési formák között, az egy döntés kérdése, nekem erről vannak élményeim pro és kontra, Amerikában ismerik, hogy ez hogyan működik, nem biztos, hogy jól. De azért bűjtatva azt mondani, hogy akkor most bekeményítünk, de azért engedjük is, szóval el kellene dönten valamilyen szinten.

DR. KESZEI ERNŐ: Erre egy mondat. Nem ez volt a cél, a régi átjárhatóságot bővíteni szándékoztunk. A bolognai rendszernek a legnagyobb érdeme a nagyfokú mobilitás és flexibilitás, ennek kell alárendelni mindent.

DR. PUKÁNSZKY BÉLA: Jó, csak írjuk le, tehát azt szeretném tisztelettel kérni, hogy írjuk le szövegszerűen, hogy értelmezhető legyen azoknak is, akik most nincsenek itt, és akkor rendben. Köszönöm szépen.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Igyekszem ahhoz tartani magamat, amire az államtitkár asszony felhívott bennünket, hogy konstruktívan szóljunk hozzá, és hogy próbáljuk meg a dolognak a lelkét, mármint a koncepcióját figyelembe venni. Én ezt teszem, ezért rögtön két dolgot ki is emelek, amivel egyetértek, és amiről azt gondolom, hogy ez egy koncepcionális elem. Az egyik a minőségre való törekvés, és ez az érvelésben is sokszor szerepel. A másik pedig az elitképzés, ami ugyan még nem hangzott el, de a szövegben is és más érvelésekben is szerepel.

Ezzel az elitképzéssel akkor tudok egyetérteni, ha nem arról van szó, aminek a veszélye viszont erősen felsejlik, hogy tudniillik az elit reprodukciójáról van szó. Az elitképzést felfoghatjuk, mint a képzés minőségét, mint egyfajta minőségi képzést, amibe

igyekszünk, hogy minden tehetséges ember beférjen, és bizony, úgy is felfoghatjuk, és a gyakorlatban is ezt sokszor tapasztalhatjuk, hogy az elitnek a reprodukciója történik.

Az nem baj, hogy reprodukálódik, de én pusztán úgy érzekelem, úgy vélem, hogy ebben a törvénykonceptióban sok ponton benne van annak a veszélye, hogy elvesznek vagy elveszhetnek olyan emberek, akik az elitbe tartozhatnának, de különböző okok miatt ebben a megszigorodott felsőoktatási rendszerben nem tudnak abba bekerülni.

Erről most nem akarnék részletesebben beszélni, ha szükséges, majd egyszer elmondom.

Ezek után tulajdonképpen két vagy három dolgról szeretnék beszélni, amit problematikusnak látok a törvényben. Az egyik rögtön persze a bolognai kérdés, hiszen nem vitatható, hogy az egész felsőoktatási törvényben ez egy centrális kérdés, hogy hogyan is viszonyul az oktatási kormányzat, illetve a kormányzat, vagy hogyan viszonyulunk a jövőben a bolognai képzéshez.

Ez az előterjesztés ebben a tekintetben kétarcú. Egyrészt sok helyen leszögezi azt, tételesen benne van, hogy a rugalmasság megtartása, hogy Bologna megtartása, hogy az európai térséghez való tartozás, és így tovább, másfelől viszont konkrétumokban és részleteiben ennek a bolognai rendszernek nem egyszerűen a felülvizsgálatáról, hanem feloldásáról van szó a konkrétumokban. Én nem akarom ezt minősíteni, hogy ez most jó vagy nem jó, csak annyit akarok mondani, hogy távolról sem egyértelmű ez a tervezet ebben a tekintetben, és az egy tisztább ügy lenne, ha világosan foglalna állást ebben a tervezet, akár a minisztérium, akár a kormányzat egésze. Mert miről van szó?

Arról van szó, hogy itt van egy elindított bolognai folyamat, amely ezer sebből vérzik. Csak kérdés, hogy a meggyógyítása szükséges-e ennek a bolognai folyamatnak vagy a kicserélése.

Én úgy látom, hogy azok a törekvések, amelyeket szintén hangsúlyoz a tervezet, hogy tudniillik átjárhatóság, stb., amit Keszei professzor most is elmondott, hogy az európai térség különböző lehetőségeinek a felhasználása, a kapcsolódási pontjai, azok ezen a módon javíthatók-e meg, hozhatók be, őrizhetők meg, mint erények, vagy pedig azon a módon, hogy kinyitjuk a párhuzamos képzések végtelen lehetőségét, hogy tudniillik osztott is lehet, meg osztatlan is lehet, ehhez nem is kell más – ahogy Béla elmondta -, minthogy a szenátus valahogy nyilatkozik. Nem látom, hogy ez letisztítaná és főként a lehetséges erényeit vagy előnyeit ennek megerősítené.

Két olyan konkrétumot szeretnék említeni, ami szerintem ebbe az irányba hat a törvényben, ez az egyetemek és a főiskolák kérdése, ami látszólag nem közvetlenül bolognai, de a legszorosabban összefügg vele. Ez a törvénytervezet vagy javaslat egészen egyértelműen – ebben egyértelmű a törvénytervezet -, határozottan, világosan megkülönbözteti a főiskolákat és az egyetemeket minden tekintetben, és arra törekszik, hogy a különbségeket élesebbé tegye. Ezek a különbségek visszahozzák azt a hierarchiát, ami korábban ezek között az intézmények között volt, én ezt nem tartom jónak, de ez egy másodlagos kérdés.

A probléma ebben az, hogy szerintem ez egy intézményalapú gondolkodás, még ha az elmúlt időszak csetlő-botló próbálkozásait vagy Bolognáját – van, ahol egyébként ez nagyon jól megy, vannak olyan szakterületek – vesszük figyelembe, ott egy programalapú dolgról volt szó. Tehát a mai főiskolák jelentős részében egyforma kritériumok alapján indították az egyetemeken és a főiskolákon az alapképzést és a mesterképzést, függetlenül attól, hogy az egyik helyen főiskolán indult, a másik helyen egyetemen indult. Méghozzá ezek a kritériumok elég kemények voltak, én csak a pedagógusképzésit láttam, hogy a főiskolák ahhoz, hogy egy mesterszintű akkreditációt elnyerjenek, ugyanúgy kellett hogy teljesítsék a kritériumokat, mint az egyetemek, és az egyetemek egyáltalán nem voltak engedékenyek.

Ha tehát egy főiskola megkapta erre az akkreditációt, akkor feltehetjük azt, hogy ugyanúgy azt a mesterképzést és azt az alapképzést folytatja. Ez annak ellenére, hogy megtartotta az intézményi kereteket, közelebb hozta egymáshoz az egyetemi és a főiskolai szinteket tartalmi alapon. Ha most ezt megint szétválasztjuk, megint csak intézményekre gondolunk, és intézményenként jelöljük ki a funkciókat, azt gondolom, hogy ez egy visszafelé tekintés, egy valóban nálunk nagy hagyományokkal rendelkező német-országi főiskolai rendszernek a megszilárdítása újfent.

Nem tudom, hogy biztosan ez jó-e vagy ez-e a cél. Ezzel együtt természetesen nem vagyok megnyugodva, de most már látom, hogy majd pozitív fejlemény lesz, mert a másik konkrétum, ami ezt nagyon erősíti, ez bizony, éppen az alapképzésnek ez a kétféle útja, merthogy összekapcsolódik az egyetemi és főiskolai megkülönböztetés, és az alapképzésben a két megkülönböztetés. Ha jól emlékszem, szövegszerűen is megfogalmazza a tervezet, de ha nem, akkor is egészen biztos, hogy ez volt a természetes módon az elgondolás, hogy a gyakorlati alapképzést csinálják a főiskolák, az egyetemek pedig csinálják az egyenes, királyi úton vezető MA-t.

Ez megint csak, miután ez a kettő így összekapcsolódik, azt gondolom, hogy a Bologna-rendszernek a lényegével vagy szellemével nem teljesen illeszkedik. Bizony, nem az olvasni tudás hiánya az, hogy erről a gyakorlati képzési TH-ról nem lehet tudni, nincs benne a tervezetben, hogy ebből éppúgy tovább lehet menni az MA-ra, mint a másikról. Ha pedig ez esetleg mégis kimarad, akár keretjellegre hivatkozva, akár talán elvi megfontolások alapján, akkor itt képzések tömegei kerülnek zsákutcába, és ez nem jó, ez senkinek se jó. Ezt egészen biztos, hogy el akartuk kerülni, és hogy most már még személyesebb legyek, a pedagógusképzésre rátérve, mondjuk erre a zsákutca, ami a tanító-, óvó-, stb. képzést illeti, a Bologna hozta meg azt a lehetőséget, hogy kinyíljon, és hogy természetes úton is menjen tovább, ha akar, és ha alkalmas a hallgató, de rendszerszerűen. Ne egyeseknek legyen az erőfeszítése és kiváltsága, hanem a rendszerben legyen az benne, hogy ezekről az alapszakokról tovább lehet menni, akik személyileg megfelelnek.

Ez most ebben a tervezetben nincsen benne, és ezért kérem én is nyomatékkal azt, hogy ha ez csak fogalmazásbeli hiány, akkor ez kerüljön bele.

Egyébként a pedagógusképzéssel kapcsolatban szeretném azt mondani, amit azért lehet, hogy máshol is ki lehetne mutatni, hogy bizonyos ellentmondások vannak azért ebben a szövegben. A pedagógusképzés osztatlan képzés, így indul ez az alfejezet, ezt most megerősítette az államtitkár asszony is, hogy ez biztosan így lesz, majd odaérkezünk a nem tanárképzéshez, azaz ezekhez a bizonyos más pedagógus szakokhoz, amelyek egy mondattal képviselve vannak a törvényben, de ez egy összetett mondat, ezt elismerem, és ott pedig az alapképzésről van szó. Tehát úgy indul a mondat, hogy az „alapképzésben”, aztán nincsen neki mesterképzése, az ott nem szerepel.

Tehát akkor vagy az történt, hogy a pedagógusképzést azonosítjuk a tanárképzéssel, vagy az történt, hogy mire kimondjuk azt, hogy a pedagógusképzés osztatlan, addigra már nem figyelünk oda, hogy vannak ott olyan pedagógus szakok, amelyet pedig benn akarunk tartani a Bolognában. Ez önmagában is érdekes, hogy a pedagógusképzés egyik része osztatlan, másik része pedig osztatlan, de ezt se tudjuk biztosan, és az az egy összetett mondat arra vonatkozik, hogy úgyis olyan hasonlóak ezek a szakok, akkor a jelenlegi idejében végezzon el több szakot a hallgató. Ezeket össze lehet párhuzamosan kapcsolni, erre vonatkozik ez a mondat.

Azt gondolom, hogy ez talán nem lenne szerencsés. Nem lenne szerencsés olyan tanító- és óvóképzést, csecsemőnevelő vagy kisgyermekgondozó szakokat indítani, amiben eleve ugyanannyi időben két szakot kellene a hallgatóknak elvégezniük. Lehet, hogy ez megengedhető, de ez nem derül ebből ki. Efelé kell haladni, ha egy törvény koncepciója ezt

sugallja, vagy ennyit mond összesen a szakterületről, akkor ez az az üzenet, hogy menjen ebbe az irányba a szakterület. Szerintem ez nem jó irány. Sokszor elmondtuk, most is elmondom, mert nincs itt Marica, aki szintén mindig el szokta mondani, hogy az, hogy kisgyerek, az nem azt jelenti, hogy egyre kevesebbet kell rá készülni.

Végezetül csak a rend kedvéért, mert ebben a Közoktatási Tanácsban azt hiszem, kétszer szerepelt a pedagógusképzés napirenden, és miután mind a kétszer elmondtam a magamét, most csak megemlítem, nem akarom anélkül letenni vagy visszaadni a szót, hogy nem említem meg a pedagógusképzéssel kapcsolatos gondomat. Azt hiszem, hogy a törvénytervezet megfogalmazása idején és ma is még az a helyzet, hogy nincs tapasztalatunk arról, hogy az új bolognai rendszerben milyen hatású lesz a tanárképzés. Másodszor: egyszer itt vitatkoztunk Kertész professzor úrral, hogy abban a részletes elemzésben, ami a természettudományos nevelésre vonatkozik, a természettudományos pedagógusképzés és vele együtt az akkor még el se indult bolognai képzési rendszer elmarasztalódott, de egy szó nem volt arról, hogy vajon, a természettudományos képzésnek az eredménye a közoktatásban hogyan függ össze azzal, hogy évtizedeken keresztül osztatlan képzésben folyt a természettudományos képzés.

Erre rögtön azt mondjuk, hogy nemcsak attól függ. Ez igaz, ezt én is tudom, de akkor megfordítva: a mostani problémák se csak attól függenek, hogy Bolognában van vagy nem Bolognában van a tanárképzés, hanem egyebek között attól is függenek, hogy mennyire képes a képzés a közoktatás valódi igényeire és problémáira reflektálni.

Lehet persze, hogy egy kerettörvényben nem mehetünk bele tartalmi kérdésekbe. Ez lehetséges, mégis szeretném arra felhívni a figyelmet, hogy együtt a rendelkezés a sokféle kiegészítő rendelettel együtt nagyobb figyelmet kellene hogy fordítson a tanárképzés tartalmi problémáira, mert az, hogy most ebből a törvénytervezetből azt lehet kiolvasni, hogy a szaktudományos képzést és a szakmódszertani képzést meg kell erősíteni, ez nagyon helyes. Ha valaki van, aki imádja a szakmódszertant sok okból, az én vagyok, mert úgy kezdtem a pályámat, és sok minden más okból. Ez teljesen rendben van. De hogy nincs eléggé tekintettel ez az egész elgondolás arra, hogy ezen kívül milyen problémák vannak az iskolákban, és hogy mi mindenre kell a pedagógusokat felkészíteni, nemcsak a tanítót és nemcsak az általános iskolai tanárt, hanem a középiskolai tanárt is, az biztos.

Ezért például én nem tudom helyeselni azt, hogy ebben a tervezetben a pedagógiára, pszichológiára fordított kreditszám visszamegy az eredeti tervezethez képest. Azt gondolom, hogy ez nem jó, bár nem biztos, hogy ez a lényegi kérdés, de ez egy jelzés arra nézve, hogy hogyan gondolkodunk erről.

DR. KESZEI ERNŐ: Bocsánatot kérek, csak egy mondatot szeretnék mondani. Van egy rossz szóhasználat. A bolognai rendszernek része az osztatlan képzés is, tehát nem a bolognai képzésen kívüli az osztatlan képzés, hanem az belül van. A bolognai képzés rendkívül sokféle lehetőséget megteremt, és 14 pontban összefoglalható: ennek csak egyik pontja az, hogy osztatlan és osztott képzés is létezik, tehát mindenféle képzés a bolognai képzésen belül van.

ELNÖK: Válaszolni akarsz?

VANCSÓ ÖDÖN: Részben válaszolnék, nehéz lenne rövid idő alatt, mert nagyon komoly és nagyon mély kérdéseket tetszett érinteni. Azt kell mondanom, hogy ez tényleg egy problémája ennek az anyagnak, hogy részben úgy tűnik, hogy pedagógusképzésről beszél, de a tanító- és az óvónőkészítés nagyon kis szeletben jelenik meg a végén. Ez egy súlyos probléma.

Szerintem is a törvénynek az egyik legproblematisabb része ez a fejezet, tehát ezen biztos, hogy egy csomó változtatást kell még csinálni.

Azt gondolom, hogy az egyik, ami egy felvetett elvi kérdés volt, amit tetszett mondani, hogy bolognai rendszer vagy nem bolognai rendszer, a törvény egy kicsit tisztázatlan ebben az ügyben. Egyrészt most Keszei Ernő már megválaszolta félig helyettem, hogy bolognai rendszer az is, ami osztatlan, tehát ez az elsődleges válasz, de ez egy kikerülése végül is valamilyen értelemben azért a kérdésnek, mert értem, hogy mire vonatkozott a kérdés.

Azt gondolom, hogy alapvetően az az elképzelés, hogy a pedagógusképzés vagy a tanárképzés – és akkor itt majd tisztázni kell, majd Sanyi hozzászól talán az óvó-, és tanítóképzéssel kapcsolatban, mert ott sem akartunk zsákutcát, és épp az volt a tervezett, hogy MA-folytatása legyen, illetve olyan diplomát kapjon, mint egy mester, merthogy egy tanító semmivel sem kevésbé fontos dolgot végez, mint egy egyetemet végző ember. Tehát mi az, hogy ő nem mester, csak a másik lehet mester. Ez többször felvetődött, és ez sajnos, nem olvasható ki ebből a tervezetből, tehát ebben biztos, hogy változtatni kell majd, tehát úgy gondolom, hogy ez egy téves dolog. De alapvetően azért az igaz, hogy az volt a bizottságunknak vagy munkacsoportunknak az általános véleménye, függetlenül attól, hogy kétségtelen tény, hogy nincs időnk elemezni, hogy ez a fajta osztott bolognai rendszer a pedagógusképzésben beválik-e vagy nem, mert ehhez valóban 5-10 év kellene még, csak nincs annyi idő ezt kivárni. Ahogy Tasnádi szokta mondani az ELTE-n, az a baj, hogy nincs kin felmérni, mert nem lesz egyszerűen például természettudományos tanár a következő tíz évben egyáltalán. Tehát nem tudjuk eldönteni, hogy jó volt-e a rendszer vagy nem, mert nincs kin ellenőrizni. Valami nem stimmel ezzel.

Biztos, hogy más okai vannak ennek elsősorban, én például azt gondolom, hogy nagyrészt azért, mert a természettudományos szakokon végző embereknek jóval nagyobb lehetőségük van elmenni máshová, mint tanárnak, mint mondjuk egy történésznek, egy magyar szakosnak, egy nyelvtanárnak, bár mondjuk a nyelvészeknél más a helyzet, ott is van lehetőség. De a természettudományos szakokon a pedagóguspálya presztízse és az anyagi helyzete olyan alacsony az összes többi alternatívához képest, mondjuk orvoslátogató, banktisztviselő vagy bármi egyéb, tőzsdére menő ember, aki matematikával, fizikával nagyon jól el tudott helyezkedni, hogy valóban nem lehet állítani, hogy Bologna bevezetése tette tönkre a természettudományos tanárképzést, ezzel abszolút egyetértek. De úgy tűnik, hogy általánosságban van egy csomó olyan probléma, olyan kettősség, ami a tanárképzést mássá teszi, mint a többi képzést, ahol egyébként szerintem meg fog maradni az osztott képzés, egy csomó helyen meg fog maradni. Itt a tanárképzés egy speciális helyzetben van, és mi úgy gondoltuk – és ez van most vitára bocsátva -, hogy a tanárképzésben talán szerencsésebb, nem feltétlenül a '70-es évek osztatlan képzése, nem feltétlenül a '90-es évek osztatlan képzése, nyilván egy újfajta, ugyanúgy kreditre és egy csomó mindenre épülő, lehetőleg rugalmas rendszer. Erről is sokat vitakoztunk, hogy minél rugalmasabb, tehát minél több helyen be lehessen jönni tanárnak, és ha valakiről kiderül menet közben, hogy nem alkalmas rá, mert mondjuk skizofrén, lehessen kimenni a rendszerből úgy, hogy ő ne veszítsen el mindent. Tehát ne az legyen, hogy valamit tanult három évig, és utána ő egy nulla, mert nem kapott diplomát. Tehát ha vissza is térne az osztatlan képzés a tanárképzésbe, ami itt a tervezet, akkor az azt jelentené, hogy azért ki lehet menni belőle hamarabb, és be lehet jönni később. Ez nem azt jelentené, hogy csak aki 18 éves korában oda belépett, abból tanár lesz, az összes többiből nem lehet tanár. Csak arról van szó, hogy úgy tűnik, hogy az a duplázás nem jó, hogy kétszer ír szakdolgozatot, kétszer vizsgázik, felvételizik, és egy csomó mindent kell csinálnia, amikor tételezzük fel, hogy van olyan ember, aki el tudja 18 éves korában dönteni, hogy orvosnak megy, az is osztatlan képzés, jogásznak megy, azt is el kell döntenie. Most ha valaki

tanárnak megy, miért gondoljuk azt, hogy az csak 21 éves korában, három év után fogja tudni eldönteni, hogy ő felveszi-e a tanármestert vagy nem?

Tehát azt gondolom, itt sokkal mélyebb a probléma, annak idején sem lett alapvetően átgondolva talán, hogy a tanár miért került ebbe a rendszerbe, mert egy csomó helyen van értelme a közbülső fokozatnak, de itt nincs. A hároméves végzettséggel nem lehet tanítani semmilyen iskolában, sehol, és semmilyen jogosítványt nem ad. Ez egy zsákutca. Pont az a véleményünk, hogy ez volt a zsákutca. Akkor a háromévesről kapott egy papírt, ha nem veszik fel mesterre, akkor ő elvesztegette az idejét. Ezért inkább elmegy tudományosra, mert ott a BSC-vel valamit tud kezdeni a piacon. A tanárral semmit nem tud kezdeni a piacon, mert nem lesz tanár. *(Dr. Hunyady Györgyné: Az alapidiploma volt. Akkor a kémiával nem tudott mit csinálni, mint alapszakkal, nem a tanári alapszakkal, mert olyan nem volt.)* Ez kétségtelen tény, csak az a probléma, ez mutatja az egész Bologna-rendszer kettősségét Magyarországon, hogy mégis tanár szaknak lett felvéve, mert fel kellett venni egy másik szakot. Ő nem ugyanazt tanulta. Az eredeti eszme nyilván az lett volna, hogy ő kémiát tanul és majd később eldönti, hogy tanár lesz. De ez Magyarországon nem így történt.

Első év második félévében már el kellett döntenie, hogy tanár lesz, mert még egy szakot fel kellett vennie. Ez nem így van nyugaton, vagy ahol ez működik, ott nem így van. Tehát ez itt valamiért nem jól lett megcsinálva annak idején, nyilván nem kiabáltak eléggé az emberek, hogy ne így legyen vagy másként legyen. Itt egy probléma volt, és ezt a problémát próbálja valahogy kezelni majd most ez az új törvény, hogy jól vagy rosszul, az egy másik kérdés, hogy nem csinál-e még nagyobb problémát, mint ami van. Ezért kell megvitatni.

Tehát úgy gondolom, hogy ez most tényleg az a fázis, én itt egy csomó mindent jegyzeteltem, ami nagyon-nagyon fontos hozzászólás volt, és azt gondolom, hogy nagyon át kell gondolni jó néhány olyan dolgot, ami most elhangzott.

ELNÖK: Szeretnék emlékeztetni, hogy most közben kaptál szót, nem pedig a végső válaszra, és ez egy kicsit felborította az ülésrendet. Most Hadházy Tibor következik.

DR. HADHÁZY TIBOR: Tisztelt Tanács! Igyekszem időben is korlátozni a hozzászólásomat, bár nem ígérem, hogy ez most egy-két mondat lesz, hiszen a felsőoktatási törvénynek egy koncepciója fekszik most előttünk, és én az életemet döntően, két évet leszámítva, a felsőoktatásban töltöttem el.

Ezért eléggé fontosnak tartom a jövő szempontjából ezt a törvényt, és mélységesen osztom államtitkár asszonynak azt a megjegyzését, hogy ez egy koncepció, amely koncepció a 21-néhány, majdan csatlakozó, a részleteket kifejtő törvénnyel, rendelettel együtt lesz teljes. Ekkor rajzolja fel feltehetően azt a jövőképet, amely jövőkép ma még, vagy a mostani koncepcióban megítélésem szerint mozaikszerűen jelenik meg csak meg, és nem egységes egészzé áll össze.

Nagyon fontosnak tartom, hogy ennek a koncepciónak a megvitatása az MRK, OKNT, szakmai fórumok sokaságán jut lehetőséghez vagy kap lehetőséget, és azt a nyitottságot is, hogy az itt elhangzottak megfontolásra és mérlegelés után esetleg beépítésre kerülhetnek. Akkor, amikor egy koncepciót vagy bármilyen anyagot az ember olvas, akkor úgy gondolom, hogy keresi, hogy mi az új, mennyiben jobb, mint a jelenlegi. Én is ilyen szempontból vagy ilyen szemüvegen olvastam ezt a koncepciót, összesen kétszer, és ez méltánytalanul kevés ahhoz, hogy minden összefüggését, szépségét, esetleg hibáját az ember érzékelje, hiszen ennek majdnem minden bekezdéséhez lehet gondolatokat fűzni. Én ezt most nem teszem meg.

Előljáróban annyit jegyzek meg, hogy azok a mozaikelemek, amelyekre utaltam, nagyjából számomra is pozitívak, elfogadhatóak és támogathatóak. Nem fogok rájuk kitérni, de néhány neuralgikus pontot viszont megemlítek.

Először is az első, amit szeretnék leszögezni, hogy ez a felsőoktatási törvény nem önálló életet él. Ez a majdani felsőoktatási törvény nagyon szorosan kell hogy kapcsolódjon a közoktatási törvényhez, erről szó esett, egy pedagógus pályamodellhez, erről is szó esett, de véleményem szerint illeszkedik a magyar valóságba, a jelenlegi magyar viszonyokhoz, ahhoz a társadalmi, szociális, gazdasági környezethez, még jobban kinyitom, hiszen januártól EU-elnökséget visz Magyarország, az európai közoktatási térséghez. Ezt nyilvánvalóan figyelembe kell venni, és gondolom, hogy a készítés során ez figyelembevételre került.

Az európai térségben pillanatnyilag a felsőfokú végzettségűek aránya – nem részletezem, hogy ki számít ott felsőfokú végzettségűnek, ez egy külön téma lenne – tudomásunk szerint 40 százalék fölötti, olyan 42 százalék, a magyar adatok erre vonatkozóan 33 százalék körül mozognak, és azok a változtatások, amelyek javasoltak: a bemeneti és bennmaradási lehetőségeket korrigáló javaslatok, a két emelt szintű érettségivel való bemenet, a többletpontokkal maximalizált /2 felvehető létszám, mint bejutási lehetőség, a felvételi vizsgák elvárása - és majdan erre külön még egy javaslattal is élek, hogyan lehet bennmaradni, hány vizsga után, parttalanul, nem parttalanul lehet vizsga -, ez mind-mind azt eredményezi véleményem szerint, hogy a magyar felsőoktatásban tanulók létszáma csökkenni fog.

Nemcsak azért, mert a demográfiai csökkenés bekövetkezik, ezekért is. Ez még mindig nem gond véleményem szerint, de újragondolásra javaslom - néhányszor ezt megtettem, tudom, hogy vannak pénzügyi vonatkozásai – éppen ezért a teljes felsőfokú szakképzés rendszerét, annak elhelyezését a magyar felsőoktatás egészében. Nem mellékes feladatként való megjelenését, amit most egy kicsit úgy érzek, és kimeneti formáját, tartalmát egyaránt, esetleg diploma kimeneti lehetőségét is felvetve. Tehát ez az egyik, amit én úgy gondolok, hogy erre jobban ki kellene térni.

Ha igaz az, amit én gondolok, hogy ez egy jobb minőség, mert most is körülbelül annyi tehetséges és jó színvonalon teljesíteni képes hallgató van, mint húsz évvel ezelőtt, csak olyan mértékben kinyíltak a kapuk, hogy ezek sajnos, még a figyelmet sem tudják annyira felkelteni, mert a hússzor, harmincszor vizsgázók, szerencsét próbáló hallgatók – én ezt így szoktam mondani – elveszik tőlük az időt, hogy velük tudjunk foglalkozni. Tehát ilyen szempontból nincsenek kétségeink, hogy a jobbak fognak maradni, de hogy csökkenni fog a létszám, azt gondolom, hogy ez így van, és az elmúlt évek túlépítkezett magyar felsőoktatási rendszere akkor szembe kell hogy nézzen azzal a problémával, hogy a felújított, megépített épületegyüttesek egy részének mi lesz a sorsa. Ezekbe súlyos tíz, és még a nagyságrendet fokozhatnám valódi értelemben, tehát tízzel szorozva, nem úgy, ahogy szokták, kettővel, ez egy súlyos felelősség.

A finanszírozás kérdésével egyetértek, tehát azzal, hogy ne a két lábon járó hallgató hozza a pénzt, mert ez méltánytalan helyzeteket teremtett, méltatlan szituációkat eredményezett oktatóknak és időnként hallgatóknak is, de inkább talán a felsőoktatási intézménynek. De – és itt jön a részlet – az nagyon izgalmas lesz, hogy az a 70 százalék miből jön, mit veszünk figyelembe. Nyilvánvalóan, ha nekem kellene most javaslatot tenni, akkor azt mondanám, hogy egy intézményi kapacitás-akkreditáció alapján megmondom, hogy körülbelül hány hallgató van, annyi intézményt eltartok, annyi épületet finanszírozok, a többit pedig nem nyilvánvalóan, hiszen ha tízezerben gondolkodtál, de csak 5 ezer hallgató van, akkor fölösleges. Ezt nem tudom, mert ez még nem ismert, de ez egy fontos probléma véleményem szerint, de sokkal nagyobb biztonságérzetet ad a felsőoktatási intézményeknek, mint ami most van, és valóban minőségjavító szerepe van a felsőoktatásban.

Még sok mindenre lehetne kitérni, de most már akkor igyekszem befejezni a mondókámat, nem beszélek a főiskola, egyetem, akkreditáció kontra nagydoktori, tehát MTA-doktori és nem beszélek az autonómia kérdéséről, sok mindenről nem. Egy dolgról igen, mivel erre felszólítást kaptam, illetve felkérést is, a tanárképzésről.

Mint e testület megbízásából a természettudományos javaslatot elkészítő bizottság tagjaként is mélységesen tudom azt, hogy a tanárképzés nagy gondban van. Ezért a belépéskor való, a pedagóguspályára, tanári pályára való készülés a kétszakossággal kiegészítve, valamint az, hogy ez ne szakaszolt legyen, ezzel teljes mértékben egyetértek. Némi kétségem a 6 év plusz 2, az 8, mert ebben a rendeletben benne van, hogy ez 8 év... (Dr. Iker János: *Az a közoktatásban van.*) Akkor 6 év. A 6 évvel vannak gondjaim. Ez egy pályaválasztó fiatalnak nem biztos, hogy elég pozitív hívószó, hogy neki 6 évig kell a rendszerben lennie ahhoz, hogy tanári végzettsége legyen. Ezt megfontolásra javaslom, az alkalmassági vizsgát pedig pláne. Ezzel nem tud megbirkózni a magyar felsőoktatás és a magyar tudomány sem. Évtizedek alatt nem tudott. (Dr. Hunyady Györgyné: *Másutt sem!*) Másutt sem. Ez egy nagyon nehéz dolog.

Ennél jobbnak tartom azt, és ez egy javaslat, és ez nem a reklám helye, amit 5-6 éven keresztül, 2000-től kezdődően a nyíregyházi főiskolán sikerült csinálni, hogy belépett mondjuk képzési területre, nem tudta, hogy matematika, fizika, kémia, biológia szakos, vagy magyar szakos lesz, azt tudta, hogy tanár akar lenni. Egy évig alapozó kurzusokon vett részt, nyelvet tanult, informatikát tanult, illetve olyan tréningeken vett részt, ahol megtanult konfliktust kezelni, stb., és egy év után nyilatkozhatott, hogy továbbmegyek tanári irányba vagy nem megyek. Ezt a szakaszolást én el tudnám képzelni.

Tehát még a belépéskor kellene ezt... (Dr. Pukánszky Béla: *És a későn érő típussal mi van?)* Egyetértek, amit mondasz, a későn érő típusra pláne igaz ez, amit én mondok. 18 éves korban kell neki megmondani, és ott legfeljebb olyan válaszokat vártak, hogy egész életemben pedagógus szerettem volna lenni, ez hangzott el húsz évig a felvételi vizsgán. Nem tud mit mondani, ezért mondom.

Elnézést kérek, hogy hosszabb voltam, nagyon fontos lenne, ha ebben a majdani törvényben vagy a mellékletében megjelenne a időbeli ütemezése az egyes feladatoknak, hogy mikor, mi jelenik, ez egy nagyon fontos dolog a kiszámíthatóság szempontjából. Köszönöm.

DR. CSEH SÁNDOR: Tisztelt Tanács! Mindenekelőtt a tervezetet ténylegesen úgy tekintem, mint egy koncepciót, tehát nem normaszöveg, ebből adódóan elfogadható az, hogy bizonyos súlypontok kisebb mértékben vannak kiemelve, illetve más területek pedig sokkal hatékonyabban, hatásosabban. Üdvözlöm, de én azt gondolom, hogy a pedagógusképzésben a kisgyermekneveléstől a tanárképzésig egy egységes koncepció kíván megjelenni, és talán az, hogy a tanító- és óvóképzés egy mondattal jelenik meg, az számomra azt jelenti, hogy ez a képzés az új törvény szerint is vagy az új koncepció alapján is elfogadható.

Szeretném hangsúlyozni, hogy a tanítóképzésnek az elméleti és a gyakorlati egysége, ami a négy év alatt megvalósul, az a pedagógusképzésen belül is az eddigiek folyamán is egy új szint, illetve olyan, amelyik fogadható. Ez tény, hogy a zsákutcás jelleg most mintha ezen szöveg alapján sérülne, de én biztos vagyok benne, hogy a bolognai rendszert széles körűen alkalmazva, megtalálható a továbblépés lehetősége. Tehát az nem cél, hogy a tanítót, az óvónőt vagy a kisgyermekkorai nevelőt elvigyük a tanárképzés irányába, hanem az a fontos, hogy itt maradjon, ennél a korosztálynál, de feltétlenül fel kell oldani ezt az ellentmondást, ami jelen pillanatban körvonalazódik, illetve nem jelenik meg, mint ahogy nem jelenik meg a gyógypedagógus-képzés, és így tovább.

Tehát ezeket a kiegészítéseket a normaszövegnél, illetve a későbbiek folyamán feltétlenül kezelni kell. Úgy gondolom, hogy üdvözlendő a tantárgypedagógiákra adott valamilyen szintű válasz, hiszen a mostani pedagógusképzés, különösen a tanító-, óvóképzésnél a tantárgypedagógusok helyzete – ha úgy tetszik – nagymértékben rosszabbodott. A szakértő korosztály kiment, nyugdíjba vonult és helyette nem volt kellő utánpótlás, mert a felsőoktatás nem arra kanalizálta a belépő fiatal oktatót, hogy iskolai szinten jelenjen meg, hanem a tudományos fokozat megszerzésére koncentrált. Ezáltal

hogy húsz év kiemelkedő szakmai gyakorlattal ott lehet lenni a felsőoktatásban, ez véleményem szerint üdvözlendő.

A tanárképzésről. Megjelent egy új koncepció, ami vélhetően a későbbiek folyamán gyakorlattá válik. Szeretném hangsúlyozni, hogy ez csak akkor lesz vonzó a fiatalság számára, ha mellé egy komoly életpályamodell és egy komoly elismerés történik.

A 6 év üdvözlendő, de azért gondoljuk meg, hogy ha a mai „kényelmes ifjúság”-nak hat évi budapesti, szegedi vagy nagyvárosi tartózkodás után ki kell mennie egy kis községbe és ott ötödik osztályban tanárként kell megjelenni. Ha ezt nem finanszírozzuk és perspektívát nem vázolunk fel előttük, ez komoly problémát jelent, mint ahogy az egész felsőoktatási törvényt azt gondolom, hogy a munkáltató és a munkavállaló oldaláról is meg kell nézetni, mert nem biztos, hogy a felsőoktatásban tevékenykedők jól látják ezeket a folyamatokat.

A tanárképző intézetekről: ez fogadható, de gondoljunk arra, hogy a mai felsőoktatás rendszerében kialakultak úgynevezett hálózatos egyetemek, ahol bizonyos tanárszakok vagy pedagógusszakok egy-egy karon földrajzilag távol helyezkednek el. Ott hogyan oldjuk meg ezt a tanárképző intézetet? Tehát ezt a problémát a kidolgozás során kérem, hogy tekintsük át és vegyük figyelembe.

A kéttípusú alapképzésről. Én is csatlakoznék ahhoz a problémakörhöz, hogy a felsőfokú szakképzés helyét sokkal jobban meg kell jeleníteni a törvényben. Ha nézzük a bizonyos statisztikát, tíz év kellett ahhoz, hogy a felsőfokú szakképzést a munkáltatói oldal elfogadja. Most már elfogadta. Akkor meg kellene kérdezni, hogy ez a gyakorlati alapképzési szak vagy a gyakorlati része nem cseng össze esetleg ezzel az FSZ-szel? Tehát nem lehet valami ekvivalenciát a kettő között felállítani? Vajon, szükség van-e rá? Kérdezzük meg a munkáltatókat, hogy mit fog kezdeni majd egy gyakorlati alapképzéssel, egy akadémiaival, ha az az akadémiaira jelentkező hallgató nem megy tovább? Persze, arra van utalás, hogy akkor legfeljebb kivisszük egy FSZ-re és adunk neki egy szakmát, de azt gondolom, hogy ezt jobban körül kellene járni, a zsákutcás jelleg ismételtelen megjelenik, ugyanúgy, mint tegyük fel a tanító- és óvóképzésnél.

A vizsgák számával kapcsolatban. Ez mind rendben van és jogosak ezek az aggályok a vizsgákkal kapcsolatban, azonban vegyük figyelembe, hogy van Magyarországon egy kreditrendszer. A kreditrendszer alapelveit nem lehet borítani, hiszen azt gondolom, hogy az egységes Európában ez teljesült. Például a manapság elfogadott kredit-turizmus, ami azt jelenti, hogy ha nem sikerül itt, akkor megszerzem máshol, ez a rendszerben még bennmarad. Tehát ezekre azért figyeljünk, mert a hallgató pillanatok alatt megkeresi azt az ösvényt, amelyben ő esetleg eredményes lehet.

A bemenettel kapcsolatban. Továbbra is azt gondolom, mindnyájan egyetértünk azzal, hogy nagyon nagy probléma a nyelvtudás hiánya. A kétszintű érettségi problematikáját esetleg meg kellene vizsgálni, hogy az egyik emelt szintű érettségit nem kellene-e kiváltani egy nyelvvizsgálóval, ami ugyanolyan nagy kihívás a bemenő fiatalok felé, mint a két emelt szintű érettségi. De ezt jól át kellene tekinteni, mert azt gondolom, egyik kulcskérdése jelen pillanatban is a felsőoktatásnak.

A főiskolák, egyetemek szétválasztásával kapcsolatban. A bolognai folyamatban, az elmúlt nyolc évben, ha valami nagyon pozitívan hatott, azok a főiskolák és a főiskolai jellegű karok. Tehát ott volt az investíció, amelyik megjelent, hiszen mesterképzések indultak, ahhoz megfelelő oktatói háttér van, sőt egyes főiskolákon megfigyelhetjük, már ott vannak a doktori iskolák. Most ezek visszalépése nagy problémát jelent, és ezért szeretném hangsúlyozni, hogy a törvény jelenlegi változata már megengedi azt, hogy kutatás is lehet főiskolákon. A másik oldalon pedig ténylegesen ott van. Tehát azt gondolom, ha megtörténik ez a szétválasztás, akkor is a főiskolán meg kell adni azt a feladatot, meg lehet ezt jól határozni, amelyik a kutatásban nyilvánul meg.

Nagy leépítés lenne a magyar felsőoktatás rendszerében ilyen karakterisztikus szétválasztás, nem beszélve az agyelszívásról. Tehát ha egy kiváló oktató megjelenik a főiskolán oktatói feladatokra, nem képes vélhetően ott megmaradni, hiszen kiszorul bizonyos lehetőségekből azáltal, hogy a főiskolának ez a feladatrendszere.

Mindenekelőtt sok-sok problémára azt gondolom, hogy ez a koncepció választ ad, ezek a konzultációk biztos, hogy ezeket ki tudják küszöbölni.

GÖRBE LÁSZLÓ: Tisztelt Tanács! Én a felhasználó részéről szeretnék a pedagógusképzéshez hozzászólni. Az első részében azt szeretném mondani, hogy amennyire én Egerben hallottam a dékántól, körülbelül a 20-30 százalék nem kap diplomát a tanárképző főiskolákon. Hogyan küldjük oda a gyerekeinket, ha eleve nyelvvizsga miatt nem kapnak diplomát legtöbbször? Ez az egyik kérdés. Ez nem a felhasználó részéről, hanem inkább az aggodalom a gyermekeinkért.

A másik részről viszont az a helyzet, hogy a legtöbb diák vagy tanárjelölt, aki kijön, nem akar igazából tanítani. Ő munkahelyet szeretne, de tanítani nem akar igazából. Le akarja tudni valamelyest a dolgát. Ez az egyik.

A másik, hogy pedagógiailag és szakmailag is kétséges a felkészülése. Én elég sok diploma előtti hallgatót, tehát mintatanítást hallgatók végig, és megdöbbenő, amikor történész, bölcsészhallgató hibásan írja fel a táblára a választ, helyesírási hibákkal. Ugyanakkor rengeteg sérült személyiségű pedagógus érkezik, és ott derül ki, hogy bizony, ő sérült. Muszáj ezt a gyerekekre ráengedni? Bocsánat, hogy ilyen keményen fogalmazok. Nem lehetne kiszűrni? *(Dr. Hunyady Györgyné: Megmondják akkor azt, hogy sérült és akkor nem kap diplomát, nem?)* Bocsánat, az alatt a 20 óra alatt? *(Dr. Hunyady Györgyné: Ha ott derül ki.)* Általában a diploma után derül ki.

Másrészt amiről szeretnék még szólni egy kicsit, hogy meg kellene gondolni a PhD-nak a pedagógusok körében való szakmailag minőségi módját vagy valami módot, mert olyan tanárok kapnak PhD-végzettséget, akik igazából utána feszültséget jelentenek a tantestületben, hiszen őt feljebb sorolom, se szakmailag, se pedagógiailag nem olyan, hogy igazából... nyilván egy szakterületen jó és megkapta a PhD-t, ezzel én egyetértek, de végig kellene ezt gondolni, mert ez nagyon komoly feszültséget jelent a pedagógiában. Talán a kisdoktori régen néha keményebb volt, mint most a PhD, de lehet, hogy ezt rosszul ítélem meg. *(Dr. Pukánszky Béla: Három doktori iskola nevében kérem ki! – Derültség.)* Akkor visszavonom. *(Dr. Iker János: Szegeden másképp van. – Dr. Pukánszky Béla: Debrecenben, Budapesten és Pécsen van másképp!)*

Az utolsó kérdésem inkább kérdés, hogy a középiskolák nevében lassan meg kellene mondani, hogy mi a kötelező érettségi és mi a szabadon választott, mert erre fel kell majd készíteni a diákokat, és az nagyon komoly investíciót jelent majd. Ezt azt jelenti, hogy a 20 százalék helyett 60-70 százalék fog emelt szinten készülni, ez egy nem könnyű feladat. Biztos, hogy együtt kell dolgozni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Iker János!

DR. IKER JÁNOS: Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Én már nagyon rövidre fogom a mondanivalómat. Azzal kezdtem volna, hogy szimpatikus, hogy külön fejezete van a pedagógusképzésnek, de miután ezt már elmondták, egy hiányossága, hogy nem emeli ki azt, hogy a kisgyermeknevelőtől az óvónőn, tanítón keresztül a középiskolai tanárig több a közös, mint a különböző. Ha a pedagógusképzést helyre akarjuk állítani és azt akarjuk, hogy az iskolában megmaradjon tanítani, akkor erre kell felkészíteni.

De most csak ennél az egynél maradva, és a többit elhagyom, amit még mondani akartam, akkor üdvözlöm ennek a gyakorlati koncepcióját vagy a gyakorlat-orientáltságát. Ha arról van szó a gyakorlati BSC-nél, hogy vidéki egyetemek, főiskolák az ottani területre képeznek humán erőforrást, ami oda kell, akkor nagyon jó. Akkor ez így legyen benne, valami ilyen célzattal, és a többi továbbtanulhat, az pedig természetesen legyen neki is lehetőség, mint mindenki másnak.

Azt különösen fontosnak tartom, hogy a pedagógusképzésbe is a gyakorlati szakemberek bevonását indokoltnak tartja a koncepció. Ez komoly hibája volt a mostani tanárképzésünknek is. Az egyik oka, az az érzésem, hogy ilyeneket képezünk. Hadd mondjam a saját véleményemet. 29 szakon képeztünk Szombathelyen tanárokat. Rajtam kívül még egy módszertanos volt, aki középiskolában tanított, és nem azért, mert nem kaptam helyet, amikor én a gyakorlóiskolában is dolgoztam, hívtam a módszertanosokat. Mondták, hogy nem, nagyon macerás. Sokkal egyszerűbb írni két cikket.

Tehát nem az ellen vagyok, hogy a módszertanosnak ne legyen lehetősége, de igen, kutasson, csinálja, csak legyen gyakorlatias, és ha ezt keresztül tudjuk vinni, akkor lehet, hogy többet teszünk, mint bármi mással. És hogy ebben lehetne segíteni, a továbbképzésről mond egy mondatot a koncepció, ami szinte minden koncepcióban benne van, hogy a pedagógus-továbbképzés koordinátora a pedagógusképző felsőoktatási intézmény legyen. Ez mindenhol benne van, és sehol se valósítottuk meg.

Most talán van egy lehetőség arra, hogy a pedagógusképzést szolgáló kutató és szolgáltató központok 8 van az országban, rá lehetne építeni egy hálózatos rendszert, van rá jó példa, a Sinus Németország. Erre most már mi is elindítunk egy kutatást a Nyugat-Dunántúlon. Ha kellene ennek az eredményei, szívesen adjuk már februárban a bizottság rendelkezésére. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Barlai Kati!

BARLAI RÓBERTNÉ: Mivel köznevelési tanács vagyunk, ezért elsősorban a pedagógusképzéshez szólunk hozzá, de én is csak erről az oldalról, mert különben nem értek a felsőoktatás rendszeréhez. Bennem is felvetődött, ahogy Hadházy Tibor, de Cseh Sándor is felvetette, de én egy más szempontból vetném fel ezt a nyolc évet, hogy vajon a tehetséges tanulónak, a kreatív, dinamikus, de pont az olyan egyéniségeknek, akik színesek, azoknak nem lesz-e elijesztő ez a hosszabb táv? Tehát úgy érzem, hogy más diplomásokkal szemben ez egy kicsit hátrányt jelent, és különösen azt nem tartom indokoltnak, hogy valami olyasmit olvastam ki az anyagból, hogy a minimálbérhez közeli pénzt fognak kapni. Tehát még az utolsó két évben a juttatás és a státusz sem biztosított.

VANCSÓ ÖDÖN: Bocsánat, hadd szóljak közbe, mert ez egy egymondatos válasz. Ez csak arra az egy évre vonatkozik, amíg még hallgatója a főiskolának vagy egyetemnek. Nem a teljes három évre, csak a három évnek egy évére, amíg hallgató, ott viszont azért minimálbér, mert ő még kap szociális támogatást, tanulmányi ösztöndíjat, mindenfélét.

BARLAI RÓBERTNÉ: Jó. A másik dolog, ami szintén egy kicsit elijesztő lehet, pont az ilyen tehetséges tanulók számára, hogy a bolognai rendszerből, vagy legalábbis a rugalmasságot nagyon nehéz lesz biztosítani, mert itt a 10. oldalon az van, hogy már a 12 félévben egyenlő arányban történik a szaktárgyi képzés és a tanári felkészítés. Ugyanakkor a következő bekezdésben pedig megnyugtatja az olvasót, hogy ez azért nyitott lesz. Tehát azért ezt nagyon nehéz lesz megcsinálni. Tehát mégiscsak azt fogja érezni az a tanuló, aki a tanári

pályát választja, hogy ha ide bekerül, akkor itt olyan túl sok lehetősége nem lesz, illetve ezt kell tisztázni, hogy ne legyen ez az érzése azoknak, akik a tanári pályát választják.

Az alapelvek között én hiányoltam a felsőoktatás módszertani megújulásának a megfogalmazását. Tehát azt gondolom, hogy nagyon szép dolog az, hogy már első évtől kezdve majd gyakorlat is lesz, tehát a pedagógiai gyakorlatra felkészítés, de igazából az lenne jó, ha a pedagógusképzésben dolgozó szakemberek, professzorok, tanársegédek olyan módszerekkel oktatnák a diákokat, ami minta lehet arra, hogy amikor ők a közoktatásba bekerülnek, akkor azokat tudják alkalmazni. Tehát mindazok a kihívások, amiket most éreznek a közoktatásban a tanárok, úgy érzem, hogy ez nem jelenik meg ebben a felsőoktatási törvényi koncepcióban.

Éppen ezért javaslom a kompetencia szó beemelését. Itt szerepel az, hogy tudás, hogy képességet fejlesztenek, de ha a kompetencia szót a klasszikus értelemben használjuk, akkor az tudás, képesség és attitűd, egyfajta szemléletformálás. Tehát az, hogy a megfelelő gyermekszemléletet már az első évtől kezdve alakítsuk ki a hallgatóban, vagy a munkához való viszony, a hivatástudat, stb., ez mind beleférne akkor, ha használnánk a kompetencia kifejezést. Én nem is értem, hogy ezt miért kerülnék el.

A harmadik ilyen probléma, ami bennem felmerült az olvasás során, hogy az esélyegyenlőséget hogyan biztosítja majd az a dolog, hogy a magán- és az alapítványi felsőoktatás nem kap állami támogatást. Nem nagyon ismerem, talán csak a Waldorf egyetemet vagy felsőoktatási pedagógusképzéssel kerültem valamiféle kapcsolatba, még a továbbképzési rendszerben találkoztunk az ő tanártovábbképzéseikkel, de akkor ez azt jelenti, hogy azokra az egyetemekre, főiskolákra csak a gazdagok gyerekei kerülhetnek be, vagy nyilván valamilyen ösztöndíjrendszerrel – erre csak felhívom a figyelmet – ez kiküszöbölhető lesz.

Végül azért említettem ezt meg, mert ez nemcsak a felsőoktatási törvény megbeszélését, megvitatását érinti, hanem általában az oktatásirányítás módszerei majd a következő törvényjavaslatok megvitatásában is... most neuralgikusnak tartom, hogy ez hogyan történik. Tudniillik most is kiderült számomra, hogy akik részt vettek ennek a törvényi koncepciónak a kidolgozásában, ők nem kapták vissza idő előtt azt az anyagot, ami végül elkészült. Tehát azt gondolom, hogy persze, hogy a demokratikus megvitatása valaminek nagyon időigényes, de én is dolgoztam nyáron a közoktatási törvényen és nem kaptam vissza azt az összefoglalót, ami megszületett, amikor befejeztük a munkát. Nem tudom, hogy tulajdonképpen az az anyag hogyan alakult. Tehát nyilván majd valamikor megkapjuk.

Tehát igazából ezeknek a megvitatásoknak sokkal gyakoribbnak kellene lenni, és akiket bevonnak, azok érezzék azt, hogy hamarabb beletekinthetnek, hogy végül is milyen anyag születik, ami egy szélesebb körbe kerül. Ugyanakkor a szélesebb kör véleményezésére is sokkal inkább gondot fordítanak. Emlékszem, hogy az 1993-as oktatási törvényt – gondolom, sokan emlékszünk rá – konferenciák sorozata előzte meg. Dobos Krisztina járta az országot és pedagógusok százai hallgatták ezeket, vitatkoztak, nagyon éles hozzászólások voltak és alakult a törvény. Ez nemcsak azért jó, mert esetleg egy olyan törvény születik, amit sokan el tudnak fogadni, hanem azért is jó, mert a pedagógusokban megindul egy közös gondolkodás, egy szakmai pezsgés, és sokkal jobban el tudják fogadni mindazt, ami bemeleg.

Most egy csomó konferenciát olvashattunk, meghívót kaptunk, de itt arról van szó, hogy a minisztériumnak kellene gondozni, hogy minél szélesebb körben szólhassanak hozzá a pedagógusok. Olyan információéhség van, látjuk, amikor pedagógus civil szervezeteket összehívtunk az elmúlt hónapban, soha ilyen sok ember nem jött el, és egyszerűen ki vannak éhezve, hogy hogyan lesznek, mint lesznek a dolgok. Tehát sokkal nyitottabban kezelném ezeket az információkat.

Nem baj, ha nem kész az anyag, nem baj, ha egy kicsit esetlen, de a koncepció kiolvasható belőle, hozzá lehet szólni. Arról volt szó, hogy ez a nemzeti együttműködés kormánya, mindenki kormánya. Én tényleg segítő szándékkal mondom, hogy most nem az a vélemény, hogy ez ilyen módon történik. Köszönöm szépen.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Röviden három dologról. Az első a kerettörvény, a másik a mennyiség, minőség, a harmadik pedig az értékek.

A kerettörvény-jelleg egy olyan nagy kísérlet, én úgy érzem, más törvényekre vonatkozóan is, hogy egy olyan valódi újdonság, aminek örülhetünk, hogy nem mindent akarnak törvényekben közvetlenül szabályozni, hanem utat nyitnak alacsonyabb rendű rendeleteknek, kiegészítéseknek, és így nem kényszerülnek kényszerpályákra és tévedésekre. Egyébként magának ennek a törvénynek az előzményét én már olvashattam és olvashattuk. Itt van a kezemben, „Iskola, erkölcs, tudás” pártprogramként, rövidebben ennél, és most, ahogy összehasonlítom a kettőt, az a véleményem, hogy ez valósul meg valóban. Tehát nem hazudtak a programkészítők, programajánlók, ezt próbálják most valóban megvalósítani.

Úgy érzem, hogy az OKNT ezt a programot itt többségben el tudja fogadni. Most egy kerettörvény előtti állapotban vagyunk még egy első megfogalmazásban, jó lenne, ha visszatérhetnénk rá akkor, amikor tényleg megfogalmazták már, mert majd lesz egy elég súlyos kritikám a stílusra vonatkozóan, és akkor is, amikor már kodifikált formában lesz. De talán még a kodifikált szöveg előtt. Tehát egy későbbi formára jó lenne visszatérni.

A második szempontom a mennyiség, minőség. Összefoglalva úgy láthatjuk, hogy a felsőoktatásban iszonyatos, nagy mennyiségi fejlődés következett be az elmúlt húsz évben tényleg. Ha csak azt vesszük, hogy az integráció után még mindig, és most van 70 felsőoktatási intézményünk, ez egy nagy gazdagság. A hallgatók létszáma nagyon megnövekedett, a többszörösére nőtt. Ennek úgy örül az ember.

Ugyanakkor elérkezett az a pillanat, amikor azt kell mondani, hogy nem csapott át a mennyiség a marxista ígéret szerint minőségbe, tehát meg kell állni egy kicsit, és megállítani a mennyiségi felfutást, és most már a minőségre utazni. Ez a kerettörvény valóban a minőséget minden oldalról megközelíti. Minőség a hallgatók részére, minőség, hogy bekerülni egy kicsit nehezebb, szóval teljesítményszinten lehessen, megmaradni teljesítmény legyen. Minőségi követelmény az oktatók felé. Itt különféle előírások az intézmény felé, hogy hány oktatója legyen. Szóval vannak valóban olyan minőségi követelmények, amit érdemes megfogadni.

Itt csak egy merült fel, tegnap beszélgettem egyetemi tanárokkal és azt mondták, hogy mindig voltak követelmények, csak egy nem volt Magyarországon, hogy betartsák őket. Tehát ennek az ellenőrzése, hogy tényleg megvan-e az a minősített oktatói létszám. Jó, előírják, hogy kétharmad legyen, egyharmad legyen, tehát megvan-e tényleg, ha nincs meg, akkor mit csináljunk, hogyan lépünk, felfüggesztés, ideiglenes működése az intézménynek, stb., tehát nagyon fontos ennek a folyamatnak az ellenőrzése.

Ugyanakkor ha követelünk, akkor magunktól is követeljünk a megfogalmazásban. Én olvasok egyetlen mondatot az egyetemi oktatók, az egyetemi docens kinevezésével kapcsolatos követelményekről, ez a következőképpen hangzik szó szerint. „PhD doktori iskolában témát vezetni, oktatni, tanársegédek tanulmányi tudományos munkájának vezetése.” Ez nem mondat. Szóval ezt egy nyelvésszel mindenképpen át kell nézetni.

Például ugyanezen a lapon a 6. számú melléklet: itt nagyon helyes, hogy időnként kikacsintunk más szakmákra is, mert általában a pedagógus szakma lebegett a szemünk előtt, ez oké. De itt az orvosokra kikacsintva, az egyetemi adjunktusnál szerepel az, hogy ő a szakmai lehetőségek közül klinikai főorvos lehet. De az egyetemi docens sehol máshol nem szerepel, hogy mondjuk egy orvosból mi lehet, mi nem lehet, tehát vagy egyszer se szerepeljen, vagy mindig. Tehát a logika, a koherencia. Egy táblázatban gondolkodni nagyon

nehéz, az korlátoz, az olyan, mint egy ilyen majomrács, hogy beszorítja az embert és nem tud kitörni, de ha már egyszer táblázat, akkor az legyen tényleg táblázat. Tehát egy teljes és jól megfogalmazott, vagy pedig oldjuk fel a táblázatot, azt is lehet mondani.

Végül a lehetőségek, illetve az értékek oldaláról. Nagyon örülök annak, hogy az értékek dominanciája van, elméleti, gyakorlati, eddigi értékek, régi értékek, a múlt értékei, a jövő értékei, tehát nagyon szépen kidomborodnak az értékek. Egy kivételével, amit itt a kollégáim emlegettek, a felsőfokú szakképzés, mert valahogy ennek a kommunikációjával van mindig bajunk, mert kezd betüremkedni a felsőoktatásba egy harmadik láb, ami nagyon jó, hogy ott van. Egy gyakorlati, praktikus láb, csak ezt mindig lebecsüljük. Itt is az van, hogy nem ad felsőfokú végzettséget, nem ad ezt meg azt. És amikor az ember elmegy a gyakorlatba, én oktatok felsőfokú kommunikátorokat és akkor nézem, hogy bejönnek olyanok, hogy doktor ilyen, doktor olyan, kérdezem, hogy a férje doktor? Nem, én vagyok jogászdoktor, eljöttem, megtanulom ezt a jó kis tanfolyamot, két év alatt elvégzem, és boldogan jönnek ilyen helyekre.

Tehát nem kell lebecsülni a felsőfokú szakképzést, hanem inkább kínáljuk. És van még egy nagy lehetősége ennek, hogy bent van a felsőoktatásban: az, hogy ha valakinek nem megy, beletörik a bicskája a felsőfokú tanulmányaiba, akkor nem dobjuk az utcára, nem dobjuk ki, hanem át tudjuk irányítani egy alacsonyabb szintre, és boldog ember lehet még belőle, hogy ne veszítsük el az embert. Ezzel fejezném be.

ELNÖK: Pentelényi Úr

DR. PENTELENYI PÁL: Köszönöm szépen. Én is a pedagógusképzésre koncentrálnék a felsőoktatási törvényből, és csak nagyon röviden szeretném jelezni, hogy a szakmai tanárképzést folytató társintézményekkel azt lehet mondani, hogy országos szinten teljes körű konzultációt sikerült lefolytatnunk a felsőoktatási törvény pedagógusképzésre vonatkozó keretéről és tervezetéről. Az elhangzottakat kommentálva, én arra hívnám fel összefoglalóan a figyelmet, nekem van egy nagyon részletes gyűjteményem, hogy mi mindent lehetne pontról-pontra értékelni ebben a tervezetben, de nem akarok visszaélni a türelmükkel. Így az elhangzottak tükrében arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy amikor ilyen aposztrofálás hangzik el, hogy nem egyértelmű a kerettörvény, akkor én mondanám, hogy van egy másfajta megfogalmazás, hogy körültekintően rugalmas, és ne hiányoljuk a túlszabályozottságot a kerettörvényből, hiszen ez mindenkinek megadja a lehetőséget. Minden szentnek maga felé hajlik a keze, tehát mindenki a saját szemüvegén keresztül nézi a lehetőségeket, amit egy kerettörvény kínál, hogy abban ő megtalálhatja-e a számítását.

Úgy gondolom, hogy ilyen szemmel nézve lehet értékelni a dolgokat. Még egyszer mondom: anélkül, hogy az összeset felsorolnám, engedjék meg, hogy néhányat kiragadjak. Összességében elmondható, hogy a tanári pálya presztízsét helyre tenni igyekvő változásokat olvashatunk ki ebből a tervezetből. Arra vonatkozóan pedig, hogy nem egyértelmű, hogy a korábbi gyakorlat gyógyításra szorul vagy kicserélendő, erre vonatkozóan egy véleményt hadd idézzek ebből a konzultációból.

Első pillantásra kedvezőtlennek tűnhet az osztatlan képzés előtérbe helyezése. Valójában a (4) bekezdés értelmében talán a rugalmas, osztatlan képzés elnevezés találóbb lenne. Ez megfelel a tartalomnak. Ez a rugalmasság tulajdonképpen a korábban jól és szép számú hallgatói érdeklődés mellett működő párhuzamos képzésünkhöz hasonló formát tesz lehetővé. Itt most a magunk szempontjából, a szakmai tanárképzés szempontjából kell hallgatni ezt.

Kétirányú átjárhatóságot biztosít a mérnök-tanár és a mérnöki szak között, ami kedvezőnek tűnik. Fontosnak tartjuk azt is, hogy differenciáltan kezeli a tanárképzést, nem

uniformizál. Figyelembe veszi a különböző területek eltérő szempontjait, ideértve és nevesítve a szakmai tanárképzést.

Kiküszöböli az anyag a félreérthető MA elnevezést, és bevezeti helyette a Master of Education elnevezést.

Itt menet közben csak egy-egy csipet, hogy elhangzott, hogy túl hosszú a képzési idő ezzel az 5+1 félévvel. Ez az 5+1 gyakorlati félév hosszú időnek tűnik, de ez alatt az elmaradó szakmai kreditek teljesíthetők lehetnek, hallgatói jogviszony mellett. Sőt, a gyakorlati félév alatt minimálbérnyi hallgatói munkadíjban is részesülnek a hallgatók, amit a költségvetés biztosít számukra.

A minőségi tanárképzés megerősítéseként értékeljük a szakmódszertanok megerősödését a képzésben.

Összességében tehát a pedagógusképzés tervezett törvényi szabályozásáról elmondható, hogy miután a szakmai tanárképzésben lehetővé teszi a mérnök-tanárképzés és a mérnöki képzés közötti rugalmasabb átjárhatóságot, ez vonzó lehet a nappali képzésben. Sajnos, nekünk ez a nagy problémánk, hogy egyszerűen nincs nappali jelentkezőnk a mérnök-tanárképzésre. Tehát borzasztóan fontos az, hogy most ez a kerettörvény lehetőséget nyújt az átjárhatóságra, és ez megoldást jelenthet erre a problémára. Lehetőséget teremt a BSC mérnöki végzettség megszerzésére.

Sok függ természetesen a fejezet utolsó mondatában kilátásba helyezett jogszabálytól, amitől azt várjuk, hogy a pedagógusképzés további szabályait, képzési és kimeneti követelményeit majd úgy fogja megfogalmazni, hogy ez a körülmények között rugalmas előrelépés lehetősége ezekben is megmarad. Köszönöm szépen.

DR. IKER JÁNOS: Nem tudom, hány hozzászóló van még, mert nekünk lenne egy albizottsági ülésünk, ahhoz igazítanánk akkor a bizottság ülését.

ELNÖK: Még Szabados úr és Szebedy úr jelentkezett.

DR. SZABADOS LAJOS: Tisztelt Tanács! Először is az a három kérdés, amit az államtitkár asszony felvetett, számomra szimpatikus. A HÖK 10-15 százaléka, a TVSZ véleményezési joga és a vizsgák száma. Tehát én a magam részéről egyetértek vele.

A következő dolog az, hogy itt kétféle Bolognról beszélünk. Van a Bologna, amiről ti beszéltek Bélával, „a Bologna”, és van a jó magyar Bologna (*Dr. Pukánszky Béla: Bologna hungarikumnak szoktuk mondani.*), és ez a kettő nem ugyanaz.

Nagyon jó lenne most már nekünk áttérni a Bolognára a jó magyar Bolognról.

A következő: nagyon fontosnak tartom a jogszabályok tisztázását a tanítóképző és tanárképző viszonylatban. Ez úgy néz ki, mintha nem valós probléma lenne, de én tudom, hogy készül a közoktatási törvény, és készül a NAT is. Ezeknek az összehangolása rendkívül fontos. Arra gondolok, hogy ha igaz az, hogy a közoktatásban visszatérünk a 4+4+4-es rendre, akkor az úgynevezett műveltségterületű tanítóképzés problémát fog jelenteni. Én itt egy igazi és megint nem magyar liberális megoldást javasolnék, hogy legyen meg a lehetőség továbbra is a műveltségterületű képzésre, hogy azok az ötödik, hatodik osztályos tanulók, akik nem tudtak a követelményeknek megfelelni, azokkal lehessen egy tanítónak tovább foglalkozni, és az alapokra lehessen rakni.

A következő dolog a gazdasági bizottság. Én ezt egy nagy butaságnak tartom, úgy, ahogy van, remélem, megszüntetik. Ez egy mutyi eredményeként született meg, és ennek az eredménye lett a rektorok fizetésének az az elszabadulása, ami megtörtént.

Az alapszak és mesterszak vonatkozásában engem egy más aspektus is izgat, mégpedig az, hogy egy elméletileg nagyon jól felkészült tudós, egyetemi oktató, egyetemi

tanár, professzor mit tud csinálni a gyakorlati alapképzéssel? Ugyanolyan esetlen lesz, mint a gyakorlati képzésben járatos alapképzési szakember a magas szintű elméletben. Ezt a megközelítést is szeretnénk becsempészni.

A természettudományos oktatás, a természettudományos szakos pedagógusképzés nem biztos, hogy elsősorban felsőoktatási gond. Én inkább a közoktatásban látom a problémát. Rendet kellene teremteni. Az az érzésem, hogy követelményrendszer nélkül nem lehet meg az oktatás és most ugyan azt mondják a régi NAT-osok, hogy van követelményrendszer, szerintem nincs követelményrendszer. És mivel azt a követelményrendszert teljesíteni lehet a nem természettudományos szakokon, mert kimagyarázza magát a tanuló, de a természettudományoknál nem lehet mellébeszélni, ott nem lehet a levegőbe kommunikálni, és a gyerek, a tanuló és a hallgató nem hülye. Rendkívül okos emberek, a könnyebb oldalt választják, ezért nem mennek természettudományokra. Ezt tisztázni kellene és rövidíteni.

Van egy olyan gondom, ami régóta foglalkoztat. Azt gondolom, hogy az oktatásban a tanító, a tanár, az óvónő, a szakember a szakértő. Ők tudják, ők erre kapták a képzést, és akkor a jogszabályokat ezeknek a szakembereknek a véleménye alapján kellene megalkotni. Most úgy érzem, hogy a feje tetejére állítottuk az egészet, kitaláljuk a jogszabályokat, és megpróbáljuk belegyömöszölni az oktatást. Nem akarok példát hozni, mert ötvenet, százat is tudnék felsorolni, de nagyon fontos lenne, hogy a jogászok segítsék az oktatást, és ne találják ki a jogászok jogszabályokon keresztül az oktatást.

Végül az utolsó dolog: én személy szerint az egyetemi autonómia sértésének tartom a jelenlegi felvételi rendszert. Nem értek vele egyet, hogy nem lehet felvételiztetni, nem mondom, hogy kötelezővé kellene tenni, tehát azt hiszem, ebben a szellemiségben megegyezünk. De hogy egyáltalán semmilyen beleszólása nem lehet, ez számomra elfogadhatatlan. Ha hozzátesszük azt, hogy ki tudja megmondani, hogy végül aztán hogyan porciózzák az egyetemekre, főiskolákra a hallgatókat, azt mondják, hogy a számítógép. A számítógépet valaki beprogramozza. Ki programozza be? Honnan lehet megtudni, hogy annak az agyában mi jár, aki a programot elkészíti? Én elfogadhatatlannak tartom azokat az arányokat, amelyek ez alapján kialakultak. Köszönöm.

DR. SZEBEDY TAS: Én két dolgot szerettem volna kérdésként megfogalmazni, azzal a bevezetéssel, hogy egyetértek és én a magam részéről nagyon fontosnak tartom a koncepciónak a minőségi szándék irányába tett lépését, illetve az arra vonatkozó megfogalmazásokat. Alapvető gondnak látszik a felsőoktatásban, és nem véletlenül az egyetemi körből azért ennek a megfogalmazása már eddig is, az elmúlt több év során folyamatos volt, sőt a pedagógusképzésre vonatkozó összes tanulmány kapcsolódott ennek a minőségnek a kérdéséhez. Tehát ez egy nagyon üdvözlendő terület.

Nem akarom elismételni, hogy a tanárképzés egyik fele a minőségi oktatói rendszer és a minősített oktatókból álló felsőfokú intézményhálózat, a másik része pedig a minősített hallgatói létszám, ahol nem elegendő a belépés kritériumait megváltoztatni, a belépés szándékát is valamilyen módon meg kell teremteni. Jelenleg a tanárképzésbe belépésnél a szándékkal van egy óriási és országos probléma. Tehát ha a tanárképzésbe lesz a legnehezebb a bejutás mondjuk ideális esetben Magyarországon, ami a szingapúri példában remélt, akkor a kérdés az, hogy kik lesznek, akik oda fognak majd jelentkezni, mert nagyon nehéz bejutni, utána pedig a kilátásaik ugyanolyan kétségeseek, mint most. Tehát azt gondolom, hogy a kulcskérdést így önállóan ez az egy megoldás valószínűleg csak prolongálni tudja, megoldani nem.

Ezért lenne célszerű vagy lenne jó majd a későbbiekben a közoktatási törvény, a pedagógus életpályamodell és a felsőoktatási törvény koncepcióját valamilyen összhangban látni, most még csak ezt az első lépést tudjuk megtenni.

Két kérdésem fogalmazódott meg itt az elhangzottak alapján. Az egyik az, hogy felmérte-e a koncepciókészítő közösség azt, hogy milyen arányú hallgatói létszámcsökkentés várható egy ilyen minőségi rendszer bevezetésével? Az egyértelmű, hogy ha ezek a kritériumok megjelennek, akkor jelentős csökkenésnek kell végbemennie. Erre utalt Hadházy kolléga, hogy ennek van egy olyan összefüggése, hogy a továbbképzési arány, illetve a továbbtanulási arány Magyarországon az Unióhoz képest kisebb marad. Nem ebben látom én alapvetően a kérdést, hanem abban, hogy van egy fennmaradó kör, a mostani százalékhoz képest az egy jelentős létszám lesz, akinek semmilyen komoly végzettsége nem lesz, de nem jut be a felsőfokú képzésbe, holott egy ilyen szándéka volna. Ezzel a megrekedt közösséggel milyen terve van mondjuk egy oktatásirányítási ágazatnak, ugyanis a túlképzésnek az európai országokban az egyik nem titkolt célja az, hogy a félbemaradt felsőfokú végzettség is segít abban, hogy egy tudásalapú, informatikai bázison működő gazdaságban, aki már elkezdett valamilyen módon a felsőoktatásba lépni, könnyebben igazodik el, mint aki mondjuk egy ma kétséges középfokú, valamilyen végzettséggel, ami se nem szakképzés, se semmi, érettségivel ma tudomásom szerint alig van munkahely, amit el lehet látni, az Unióban szinte ez egy óriási nagy gond.

Tehát a nemzetközi kérdés: most a belga elnökség elég sok konferenciát tart azzal kapcsolatban, hogy mi van a kinnrekedőkkel, kinnmaradókkal. Magyarország egy minőségi koncepcióval a kinnrekedőket kezdi el dúsítani vagy ennek a százalékát megnövelni. Tehát ezt csak azzal együtt szabad véleményem szerint elkezdni, ha arról is gondoskodunk, hogy velük mi lesz.

Itt kapcsolódnék egyetlenegy gondolattal ahhoz, hogy esélyegyenlőség. Nyilvánvaló, hogy a kinnrekedők körében nagy számú lesz az a társadalmi közeg, akinek a háttere nem segíti azt, hogy ő továbbtanuljon. Tehát ezt fogja-e ez kezelni, mert a minőség abból az értelemről érthető, hogy ne a létszám, ne a fejkvóta határozza meg azt, hogy ki, hogyan tanul, de azzal is kell törődni, hogy ha csak azok tudnak továbbtanulni, akik számára evidens a továbbtanulás, hiszen minden, családi és egyéb körülményük ehhez adott, akkor ez egy olyan szelekció, amely a társadalomban erősíti a hátrányban lévők kimaradását, vagy legalábbis a mobilitáscsökkenést.

A harmadik része ennek a kérdésnek, az, hogy visszafordulhat az egyetemnek és a közoktatásnak az elmúlt időszakban bármennyire zavarodott, de mégis pozitív irányú állapota, amely kiszámíthatóvá tette a továbbtanulás kondícióit. Egy szóbeli bevezetése, akármennyire gondoljuk, hogy egy szóbelin meg lehet állapítani – erre is utaltak már itt kollégák – azt, hogy alkalmas lesz-e az az illető 18-19-20 éves korában az adott szakmára, nekem ezzel kapcsolatban komoly kételyeim vannak. Tehát hogy van olyan felkészültség ma a felsőoktatásban, hogy ezt meg tudja állapítani. Nem erre használta korábban. Arra használta, hogy szelektált, és a szelektálás sajnálatos módon megint társadalmi szelektálásra működött, és nem arra, hogy az alkalmasságot mérje. Tehát ezt ki fogja az egyetemekenél kontrollálni, hogy hogyan működik az a szóbeli?

Van egy olyan félelem, hogy a szóbeli azt hozza vissza, hogy az egyetem tudja azt, hogy hogyan lehet az egyetemre bejutni, azaz az egyetem pénzért árusítja azt a tudást, hogy hogyan lehet bejutni az egyetemre, azaz nem lesz kiszámítható a jelentkezők egy jelentős részének, hogy ő milyen módon tud a szóbelin majd megfelelni. Erről is már volt szó, hogy ha megkérdezik, hogy mi akar lenni, a pedagógus szakon pedagógus akar lenni, az orvosi karon orvos akar lenni, a mérnöki karon mérnök akar lenni, mert ennyire fel tud készülni, hogy mindig azt kell válaszolni, amit feltehetőleg szeretnének hallani tőle. De ez még nem képesség vagy nem alkalmassági kritérium.

Tehát úgy tudom, hogy a fejedvadász cégeknél ezekre az alkalmassági vizsgálatokra igen komoly teszteket és rendkívül drága szakembereket használni, hogy azok csak megközelítőleg

megállapítsák azt, hogy az illető diplomás ember, felnőtt ember, egy cég által kiválasztott területre használható-e.

Hol van tudás ma Magyarországon, hogy egy egyetem elvégzéséhez milyen alapvető ismerete, képessége, tudása, habitusa, attitűdje van egy fiatalnak, ez hol van? Nekem kétségem van. Félő az, hogy visszahozza az egyetem kezébe azt, hogy hallgatni tud, dönteni tud, és bizony, legyünk őszinték, a döntésben a szimpátia egy erősebb dolog szokott lenni ilyen esetben, vagy ez volt a múlt, mint a tényleges alkalmasság megítélése. Ez viszont bizonytalanságot eredményez a felkészülés tekintetében.

Ezt nagyon átgondolandó kérdésnek és alapvető kérdésnek tartom, Az, hogy legyen kritérium a belépésben, az érthető, ha az egy kiszámítható kritérium. Tehát azzal én maximálisan egyetértek, legyen nehezebb a belépés, legyen erőfeszítés a belépés, de ne az legyen, hogy nem tudom, hogy mi a belépésnek a kritériuma, mert majd valaki ezt el fogja dönteni.

Ennyi volt összesen.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: Én csak azt szeretném mondani, hogy itt nagy közmegegyezés látszik abban kialakulni, hogy az egyetemek, főiskolák kényszerültek úgy osztályozni és továbbengedni a hallgatókat, a fejkvóta miatt, hogy ezért ez a minőség rovására ment. Én ezt ennél fontosabbnak és differenciáltabbnak látom. Az intézmények versenyhelyzetben voltak, és most kevésbé lesznek versenyhelyzetben ezzel a finanszírozással, és a beengedésnél valóban tettek engedményeket. Egyetlen tanár nem volt arra kényszerítve, hogy ne adja meg azt a jegyet, amit érdemel a hallgató, mert akkor esetleg kiesik egy hallgató. Én elég régóta tanítok és sokat láttam, nem hiszem, hogy bárkinek is ebből hátránya lett volna, hogy úgy osztályozott. Azt se tudjuk, hogy aki előttünk ül, az egy költségtérítéses vagy nem, milyen hallgató. Akkor már, mire odakerül hozzám, addigra egy pedagógiai viszonyban vagyunk, amit én a saját lelkiismeretem szerint látok el.

Az egy más kérdés, hogy ha vannak lelkiismeretlen tanárok, stb.

ELNÖK: Van-e még más kérdés? *(Nincs jelzés.)* Akkor tiéd a szó!

WALLNERNÉ DR. ZSURKA ÁGNES: Elnézést, szeretnék bemutatkozni: Wallnerné Zsurka Ágnes vagyok, a felsőoktatási helyettes államtitkárságnak a vezetője. Én a parlamenti oktatási bizottságban voltam most, ezért nem tudtam itt jelen lenni. Az utolsó szavakat azért elkaptam. Ebben a szóbeli vizsgáztatásban a kolléganővel elég sok mindenben egyetértek, mert gyakorlatilag nagyon nehéz megállapítani, de valahogyan szelektálnunk kell, és itt azért az emelt szintű érettségivel is azért voltak olyan problémák, magam is vizsgáztatok emelt szintű érettségien, és nem biztos, hogy egy emelt szintű érettségivel meg lehet állapítani, hogy valaki például a pedagóguspályára alkalmas lesz-e vagy sem. Ez csak egy félmondat.

De én csak most estem be, hallottam ezeket a szavakat, és erre csak így reagáltam, de átadom a szót Ödönnek, mert tulajdonképpen ő ennek a bizottságnak az elnöke.

ELNÖK: Vekerdy Tamás kíván valami közben mondani.

DR. VEKERDY TAMÁS: Bocsánatot kérek, lehet, hogy tudatlan vagyok, de az én ismereteim szerint a világon sehol olyan módszert eddig még nem találtak, amivel meg lehetne állapítani – ha csak nem manifeszt elmebeteg az illető –, hogy alkalmas-e a pedagóguspályára vagy bármilyen más pályára.

És ha már így az utolsó percben magamhoz ragadtam a szót, még annyit, hogy mélyen egyetértek azzal, amit Tas mondott, és hogy egy demokratikus rendszerben, aki egy előző

iskolát – kapaszkodjatok meg – bármilyen eredménnyel elvégzett, színéléséggel, azt fel kell venni a következő iskolafokozatba. Így törtek ki a párizsi diáklázadások, nem fértek be a Sorbonne-ra. Mindenkit fel kellett venni, nem volt hely a laboratóriumokban. Ez is egy ok volt, stb.

Szóval csak azt akarom mondani, hogy rettenetesen sokan elmondátok, még mindig nem értük el az európai átlagot. Tas is utalt rá, és akkor most hirtelen azt mondjuk, hogy bár minden törekvése minden kormánynak az elmúlt húsz évben az volt, hogy emeljük, próbáljuk elérni, most hirtelen azzal találkozunk, hogy hoppá, fogjuk vissza ebben a formában, minden negatívumával együtt annak, amit ez jelentett. De ez egy súlyos tévedés szerintem, tehát nemzetgazdasági szempontból, nemzeti kulturális szempontból, minden szempontból. Szóval egyszerűen nem tudom megérteni, hogy ez a gondolat ma, a XXI. században hogyan merülhet fel ebben a formában.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Závodszy Géza!

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Nem akartam hozzászólni, egyetértének Vekerdy Tamással, csak nincs benne a szövegben. Azt azért szögezzük le, hogy itt Hadházy Tibor egy egyébként elgondolkodtató hipotézist fogalmazott meg. Tehát azért én nem olvasom ki ebből a szövegből, hogy az a szándék, hogy csökkentjük a felsőoktatásba bekerülők számát.

Nem akartam a szót szaporítani, nem is akartam hozzászólni, de azért nekem is van felsőoktatási tapasztalatom, közoktatási tapasztalatom is van. Azt azért biztosan te is elismered, hogy ha a gyermekek elé követelményeket állítunk, olyan követelményeket, amelyek harmonizálnak az ő képességeikkel, érdeklődésükkel, stb., akkor fejlődni fognak. Követelmények nélkül nem lehet fejleszteni.

Akkor most megint mondhatom azt a hipotézist, hogy ha megemljük a jelenleg úgy tűnik – nem állítom, de úgy tűnik – a társadalom véleménye, hogy azért az a középszintű érettségi nem igazán, annak más volt a funkciója, hogy tényleg mindenki úgy érezze, hogy ha végigjárta a közoktatást, akkor kapjon egy hagyományosan értéket képviselő dokumentumot, ha ezt egy kicsit emeljük, nem tudom, hogy mennyit, de ha emeljük a követelményeket, ebből nem következik – lehet, hogy következik, de nem ez a szándék, hogy most szűkítsük hanem az, hogy a hallgatói, tanulói erőfeszítéseket egy kicsit fokozzuk.

Bocsánat, hogy hozzászóltam, de ez úgy hangzott, mintha ez valami szándék lenne.

ELNÖK: Most már csak a tiéd a szó, tovább senkinek egy kötőjel erejéig sem adok szót.

VANCSÓ ÖDÖN: Megpróbálok úgy beszélni, hogy ne gerjesszek ilyen hozzászólásokat, mert különben ezt nem lehet betartani. *(Derültség.)*

Először azt szeretném mondani, legelsőként, hogy nagyon szépen köszönöm mindazokat a hozzászólásokat, amelyek itt elhangzottak, akár pozitív, akár negatív értelemben, akár támogatólag, akár ellenkezőleg. Úgy gondolom, hogy mindegyik nagyon hasznos volt, mindegyik olyan pontra világított rá, amin dolgozni kell még. Tehát azért koncepció, javaslat ez, ami itt van, mert ezen még nyilván kell dolgozni, ez teljesen világos. A pedagógusképzési részen különösen, ez is teljesen világos.

Három olyan dolog van, amire egy pillanatra mégis ki kell térnem még külön, és nem ezzel fejezem be, hogy köszönöm. Az első ez a bizonyos szintnövekedés, vagy emelt szintű érettségi elvárás. Nyilván ezen el kell gondolkodni és felül fogják vizsgálni, hiszen ez egy fontos kérdés lesz, hogy az emelt szint, középszint hogy menjen. De én matematikából tíz évig tagja voltam annak a bizottságnak, aki kidolgozta. Az egészet arra dolgoztuk ki, hogy a

középszint jóval alacsonyabb legyen, mint ami valaha volt Magyarországon azért, mert az a cél, hogy a Magyarországon is 70-80 százaléknak legyen érettségi bizonyítványa, mert befejezett egy iskolát, és legalább azt meg tudja mondani, hogy három alma több mint kettő, ha ugyanolyan minőségű és ugyanakkorák, különben nem biztos.

De hogy erre is tanuljon valamit, hogy ezt meg tudja az életben vagy a gyakorlatban valósítani.

Egyébként nem sikerült még az sem egészen, hogy ott annyira lejjebb ment a szint, mint amit egyébként szerettünk volna, mert óriási támadások voltak, hogy ez már nulla, és csak úgy megjegyzem, tegnap mondta az egyik kolléga, hogy az a feladat, ahol azt kérték, hogy fél kiló narancs 20 forintba kerül, akkor mibe kerül két kiló, ez megjelent a sajtóban is, hogy botrány, hogy ez van az érettségien, szeretném bemondani, hogy a tanulók 41 százaléka nem tudta megválaszolni ezt a kérdést Magyarországon, 2007-ben.

A koncepció az volt akkor, hogy az emelt szintű érettségi azért lesz, és úgy dolgoztuk ki, hogy az az ember, aki felsőoktatásban matematikát valaha tanulni akar még, vagy kell tanulnia, mert ahhoz a szakmához, ahhoz a dologhoz szüksége van rá, az az ember ezzel a szinttel, hogy fél kiló narancs és két kiló narancs, ne kerülhessen oda.

ELNÖK: Megházasodni se lehet így, mert elküldi a felesége vásárolni és kitör a botrány. *(Derültség.)*

VANCSÓ ÖDÖN: Tehát a helyzet az, hogy azt mindenképpen üdvözlém, az más kérdés, hogy azonnal két emelt szint vagy egy emelt szint, és aztán majd később kettő, ezt nyilván az egyes szakmáknak a helyzete dönti el, nyilván az orvosira még így is lesz elég jelentkező, tanárnak meg esetleg nem, tehát akkor ott egyelőre legyen egy. De kétségtelen tény, hogy a tanári pályára való csábításnak is egy sokkal fontosabb része nem ez a felvételi dolog, hanem az, hogy a közoktatásban a gyerek, amikor ott van, perspektívát lásson ebben, és ne abban, hogy celeb legyen, ne abban, hogy ő munka nélkül milliomos legyen, hanem abban, hogy tanár legyen és abból megélhessen. Ugyanis nem az a baj, nem az a probléma, hogy nem lesz gazdag, hanem hogy nem tud megélni. Itt elhangzott többektől is, azt hiszem, Görbe László mondta, hogy bejön a tanár és ma már egy csomóan vannak, akik csak munkának tekintik és elrohannak. De miért? Azért, mert délután ott van a másik munkája, amiből kenyeret ad az egy, két, három; három gyerek? jó, ha van neki, de mondjuk egy gyerekének.

Ezen a helyzeten változtatni kell. Tehát ez az egész koncepció arra épült, hogy ezt fel fogja fogni majd a költségvetés is, hogy a tanárképzésre, erre a területre ne a maradékelv legyen érvényes, és ne mindig innen vonjunk el, mert itt úgysem szólnak semmit, mert hülye gyerekek és hülye tanárok vannak, tehát nem tudnak védekezni. Amíg ez nem változik meg, hogy erre a területre igenis, pénz kell, most a délelőtti értekezleten olvastam, hogy Magyarországon fele annyi nem jut tanárnak az egy főre jutó GDP arányában, mint bárhol Európában. Ez egyszerűen botrány.

Akkor majd lehet két emelt szintet megkövetelni meg minőséget, ha azt mondom, hogy te félmillió forintot fogsz keresni, a másik pedig csak 120 ezret. Akkor lehet, hogy be is teszi ezt a teljesítményt, és most is beteszi informatikából, orvosként, esetleg jogászként, mert azt képzelem, hogy ott fog ennyit keresni, tanárként pedig deklarálta azt látja, hogy éhen hal. Ez nem szakma, ez nem egy perspektíva, és ez egy szomorú dolog.

Tehát ennek a koncepciónak valamilyen módon ezt is ki kell fejeznie, és ez azért elég súlyosan nincs még benne, ezt nyilván majd a költségvetési tárgyalásoknál és minden egyebeknél, és a pedagógus pályamodellnél, amiben már lesznek számok, hogy hány százalék és mekkora fizetés, és majd abból micsoda botrány lesz, hogy hol van erre pénz. Most éppen azt hallottuk, hogy 200 milliárd forint helyett 400 milliárd forintot kellene a közoktatásban

dolgozók bérére kiadni. Ez egy akkora különbség, hogy ezt vélhetően azonnal le fogják söpörni, de akkor legalább induljunk el, hogy a 10 százalékát az idén, a 20 százalékát jövőre, és így tovább, mert különben teljesen reménytelen lesz a helyzet. Tehát ez egy kulcskérdés.

Azzal egyébként teljesen egyetértek, hogy az a fajta felvétel – és erre nem is gondolt a törvényi koncepció kapcsán senki, hogy egy olyanfajta szubjektív vagy bármilyen alapú felvételiztetés, elbeszélgetés, amivel ki lehet zárni valakit a felsőoktatásból, akár abból, hogy tanár, akár abból, hogy orvos, akármiből, ez egyáltalán nem vetődött fel. Itt csak arról van szó, ami szintén elhangzott, hogy ha az egyetem valamit meg akar nézni valahol, akkor ez ne legyen megtiltva. Ha az fog kiderülni, hogy ő olyan szubjektíven csinálja és olyan rosszul, akkor úgysem fognak odamenni és akkor ő majd tönkremegy, vagy átgondolja, hogy tesz-e egy ilyen szóbeli felvételit.

Tehát pusztán annyi van ebben a törvényi koncepcióban, hogy nem tiltja meg, tehát lehetőséget ad, és aki ezzel élni akar. Ha senki nem akar vele élni, akkor nagyszerű, akkor ugyanúgy megy tovább, ha valaki élni akar vele, akkor gondolja ezt meg, hogy hogyan és miként. Nyilván ez egy nagyon nehéz kérdés, és nem hiszem, hogy sokan fognak vele élni, mert én is azt gondolom, hogy ez nem jó.

Az utolsó dolog, hogy a népesség csökkenése miatt várhatóan folyamatosan csökkenni fog a felsőoktatásba belépők száma. Ezért én pont a mostani EU-elnökséget kihasználva, egy kulcskérdésnek találnám azt, hogy a felsőoktatás nyitása a külföld felé. Most az egész világ Magyarországra úgy fog nézni, mint az EU-ra. Tehát azok az arab hallgatók, azok az indiai, kínai, japán és mindenféle emberek, akik eddig amerikai egyetemekre mentek, vagy nyugat-európai egyetemekre – sajnos, ezentúl is oda fognak menni -, de most van egy sanszuk, hogy egy kicsit az árnyékból kilépjünk. Az orvosképzésben van nemzetközi képzés, tulajdonképpen az egyetlen terület, ahol van, és megdöbbenőek a számok, az is nagyrészt Nyugat-Európából. Hol vannak az afrikai, közel-keleti országok, ázsiai országok, ahol milliószámra vannak emberek, és nem tudják őket kiképezni, nálunk pedig itt állnak, elhangzott, több 10 milliárdért felépített főiskolai épületek és üresen fog állni, és az oktatókat elbocsátjuk, merthogy nincs gyerek.

Ez egy stratégiai dolog, hogy ezzel igenis, pénzt lehetne keresni, amiből lehetne esetleg finanszírozni olyan dolgokat, amivel probléma van, mondjuk a tanárokat vagy az oktatókat. Tehát úgy gondolom, hogy ezt szintén valahol le kellene írni, vagy valamilyen módon jelezni kellene a kormányzat felé is, hogy ebben gondolkodjanak, mert ez egy soha vissza nem térő alkalom. Nem tudom, húsz vagy negyven év múlva leszünk újra EU-elnökök, tehát hogy nemzetközileg ránk úgy figyeljenek, mint Európára, ez most lesz egy fél évig, aztán utána húsz évig nem.

Ez egy óriási felelősség szerintem, amit ki lehetne esetleg jól használni, ha ez sikerülne. Köszönöm szépen, és még egyszer nagyon köszönöm mindenkinek a hozzászólását. Még egy e-mail címet mondanék, mert mindenféle anyagot, szöveget, bírálatot, elképzelést, kiegészítést várunk: vancso.odon@gmail.com. Nagyon megköszönöm, ha küldenek, mert próbáltam jegyzetelni, de nyilván nem mindent sikerült, és volt, aki azt mondta, hogy komoly anyagai vannak, csak most nem akarja felolvasni, mert rövid az idő. Ha nem titkos, ha nem valami szerzői jog védi, akkor nagyon szívesen veszem, és ígérem, hogy foglalkozni fogunk vele. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A következő javaslatom van. Egy fél mondat erejéig egyeztettünk, hogy nem térünk rá már a második napirendre, ugyanis annak nincs értelme, hogy belekapunk, és már az első szavak után elkezd fogyni a társaság. Nem várt módon elhúzódott ez a vita, nyilván nagyon fontos volt. *(Dr. Szabados Lajos: Ez várható volt.)* Tehát a következő ülésre halasztjuk a nemzeti alaptanterv tervezett változásaival kapcsolatos vitát,

nem holnapután fogják bevezetni, inkább legyen időnk felkészülni és értelmesen vitatkozni, ha talán nem is ilyen hosszán, a munkatervi javaslatok is várhatnak, mert nem decemberben kezdődik a jövő év. Egyetértetek ezzel?

DR. NAHALKA ISTVÁN: Szeretnék javasolni valamit. Tegye fel a kezét, aki 2-ig biztosan itt marad, mert lehet, hogy a következő napirendi pontot meg tudánk még addig tárgyalni. Én persze nem tudom, hogy mennyire szükséges, hogy viszonylag gyorsan legyen véleményezve.

ELNÖK: Tegye fel a kezét, aki itt tud maradni. (9) Nekem ezzel a javaslattal nem az a problémám, hogy itt tudok-e maradni, hanem ismervén magunkat, és a megkapott anyagban exponált kérdéseket, nem hiszem, hogy bármennyire rövidre fogjuk a mondanivalónkat, ezt le tudjuk bonyolítani.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: De akkor mikor? Decemberben már a közoktatási törvény jön, az még több.

ELNÖK: Tartsunk egy egész napos ülést decemberben, meghívatom magunkat ebédre.

WALLNERNÉ DR. ZSURKA ÁGNES: Vagy pedig egy rendkívüli ülést, mert azt hiszem, talán annyit megér ez a téma is, ugyanannyit, mint a felsőoktatási törvény, mert gondolom, 10 órakor kezdtek el önök is, és idáig tartott. Tehát ez tartalmilag szerintem biztos, hogy ugyanilyen vitát generál.

Tehát csak javasolnám a tagoknak, hogy ha esetleg az elnökséggel meg tudják úgy beszélni, hogy egy ilyen rendkívüli ülés legyen, mert azt hiszem, ez van ugyanolyan fontos, mint a felsőoktatási terület.

ELNÖK: Szívesen javaslom, hogy legyen egy rendkívüli, de eddigi tapasztalataim mindig csődöt mondtak az ilyen próbálkozásokkal, mert mindenkinek be van táblázva az ideje. Akkor két hét múlva lehetne tartani egy rendkívüli OKNT-ülést. Megkérdezem, hogy kinek van erre ideje és kiben van erre hajlandóság, tehát hogy a nemzeti alaptanterv tervezett változásairól két hét múlva tartsunk ülést? Ez 25-e lenne. Aki igen, kérem, tegye fel a kezét! (7) Még kevesebb.

Én erre tippeltem. Tehát azt javaslom, hogy eleve úgy tervezzétek a decemberi ülést, hogy itt kaptok egy jó ebédet, úgyis decemberben boldog újévet kívánunk egymásnak, a pezsgőket addig be lehet hűteni, és tartsunk egy egész napos ülést decemberben. Ez elfogadható? *(Többen jelzik, hogy igen.)* Köszönöm szépen. A mai ülést bezárom.

(Az ülés végének időpontja: 12 óra 32 perc)

Dr. Loránd Ferenc
a bizottság elnöke

Igazolás

Igazolom, hogy az **Országos Köznevelési Tanács** 2010. november 11-én megtartott üléséről készített szó szerinti jegyzőkönyvet a mai napon a megbeszélte határidővel – azonnali határidő - elektronikus posta útján átvettem.

Budapest, 2010. november 12.